ՆԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 577 — Գ. ՇՐՋԱՆ, ՇԱԲԱԹ, 1898 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 12-24 — 8 ՃԷՄԱԶԻԷԼԷՒԷԼ 1316 — 12 ԷԱՅԼ 1314

"بوزانتيون" [illegible]

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23_25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ՔՐՈՆԻԿ

Ասպատակութիւնը Կովկասի մէջ.— Ռուսահայ Թատրոնը.—Մեղուաբուծութիւն.— Շահեկան Ցուցահանդէս մը.— Ս. Հայրապետի Ճամբորդութիւնը.— Շուշիի մէջ.—Վերաքննութիւն Տաթեւի Վանքին.—Դատ Հայ գործարանատէրերու դէմ։

[ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի]

ՏՓՂԻՍ, 2 Սեպտ. 98

Կովկաս նշանաւոր եղած է աւազակներու հրոսակներով։ Անցեալ տարի, երկաթուղիի ճանապարհէն սկսեալ մինչեւ Երեւանի ուղին սոսկումը կատարեալ էր։ Անտառներու մէջէն, ծառերու ետեւէն, թաւուտ թուփերուն ներքեւէն անպատճառ ճամբորդն աւազակներու խումբի մը երեւան գալը պէտք էր աչքի առնել։ Մանաւանդ Տէլիժանի ճամբան համբաւ ստացաւ մոլորափառ աւազակութիւններովն եւ սպանութիւններովը։ Աւարառութեանց լուրերն և արիւնկզակ աւազակներու շահատակութիւններն արձագանգ գտան օտար մամլոյ թղթակցութեանց և ընդհանուր ռուս մամուլի մէջ։ Հետեւանքն եղաւ աւազակներու աննկուն հալածողին և նշանաւոր թշնամին և հալածողը, Վրացի Թանչէլլին, իբր փոխկառավարիչ պաշտօնի կոչուիլ, այդ աւազակներու որջն որոնելու, բռնելու, սպաննելու լիազօր իշխանութեամբ։ Շնորհիւ այդ եզական անձին ձեռք առած միջոցներու, հրաշքի նման աւազակներու մէկ մասն սպաննուեցաւ, միւս մասը բռնուեցաւ և ոմանք ալ փախուստ տուին օտար մերձակայ երկիրներ։ Հանդարտութիւնը կատարեալ էր այս տարի մինչեւ օգոստոսի սկիզբներն, երբ յանկարծ այդ առեւանգ հանդարտութիւնը վրդովուեցաւ նմանը քիչ անգամ տեսնուած յանդուգն աւազակութեամբ մը։ Օգոստոս 12ին, Ելիզավէթբոլի նահանգական քաղաքէն Հաճիքէնթ տանող ճամբուն վրայ հազիւ թէ եօթն մղոն հեռաւորութեան մը վրայ, 6 աւազակներ կը համարձակին և կ՚յաջողին 15 կառք և 100 ճամբորդ կողոպտել։ Առասպելական բնոյթ մը կ՚առնու և հերոսութեան կ՚մօտենայ աւազակութեան յիշեալ դէպքն, որու նմանը վէպերու մէջ կարելի է տեսնել, մանաւանդ եթէ նկատի առնուի թէ կողոպտուողներու մէջ կային փոխ-ոստիկանապետ, զատական քննիչ և ուրիշ պաշտօնական անձինք, որոնք ամենքն ալ ունէին իրենց վրայ զէնքեր, դիմադրել կարենալու չափ ոչ թէ վեց, այլ շատ աւելի թուով աւազակներու։ Այդ աւազակութեան ողջերէն մին է Տփղիսի Նովօէ Օպօզրէնիէի թղթակիցն, որ այդ մասին շատ շահեկան թղթակցութիւն մը ուղարկած է։ Երբ հասանք, կ՚ըսէ յիշեալ թղթակիցը, Բօզլուխ կոչուած ձորն, յանկարծ աւազակները մեզ շրջապատեցին և հանդարտօրէն հրամայեցին յանձնել մեր թղթապանակներն և արժէքաւոր առարկաները։ Վերին աստիճան քաղաքավարութեամբ կ՚վարուէին, երբեք չդպան կանանց, տղայոց։ Նոյն իսկ փոքրիկները չվախցնելու համար, աւազակապետն հրամայեց որ կառքէն հանեն և մէկուսի դնեն։ Արիւն չթափեցին երբեք և միշտ հրաման կ՚տրուէր որ կոպտաբար չվարուին։ Մեզմէ մի քանիները, կ՚շարունակէ թղթակիցն, իրենց դրամներն յանձնեցին կանանց, որով կողոպտուելէ ազատ մնացին։ Մէկուն ժամացոյցը, կնոջ մը խնդիրքին վրայ, ետ տուին տիրոջը։ Հետզհետէ հասնող կառքերը կ՚կեցնէին եւ կ՚սկսէին պահանջել դրամները։ Մեր սարսափը, կ՚ըսէ թղթակիցն, այնքան մեծ էր, որ կարծես մագնիսացած այդ քանի մը րոպէ ուժերէն, դէմ դնելու շարժում մը իսկ չմտածեցինք։ Եւ երբ քանի մը ժամ վերջն հեռացան մեզմէ, նոյն ատեն ու մագնիսացումը կ՚տիրէր մեր վրայ դեռ քանի մը վայրկեան։ Հետեւեալ օրը Թանչէլլի որ Տէլիժան կ՚գտնուէր, իր քաղաքներով հալածանքն սկսեց և յաջողեցաւ Աթաման, այսինքն պետն Հաճի-Նապի անունով և հայ նշանաւոր աւազակապետ Խէչօն սպաննել դիմադրութեան փորձի մը միջոցին։ Այդ Խէչօն նոյն ատենը երեւելի Տօնժուան մ՚էր, կանանց առեւանգման մասին։

*** Աւելի մանր աւազակութիւններ տեղ տեղ սկսած են տեղի ունենալ Կովկասի զանազան կողմերն, և միջոցներ ի գործ կ՚դրուին առաջքն առնելու համար։

*** Այս տարուան թատերական եղանակին դադարին միջոցին հայ դերասանական խումբը Շուշիի մէջ կարգ մը ներկայացումներ տուաւ, որոց ամէնէն յաջողն եղաւ Օգոստ. 12ին Պետրոսեանի տրուած ներկայացումը։ Համլէթէն, Օթէլլօէն մէյ մէկ արարուած, և Տարօշինոյ դժբախտութեան կատակախաղը խաղցին։ Շատ լաւ ընդունելութիւն գտաւ ներկայացումը։ Հասարակութիւնը, նիւթական նուէրներէ զատ, 200 Ր. բացէն տուաւ Պետրոսեանի։

*** Մեղուաբուծութիւնն, որուն մշակման այնքան կարօտ են Հայաբնակ գաւառներն ալ և որ այնքան արդիւնաբեր է, Կովկասի մէջ մեծ կարեւորութիւն ստացած է, եւ զարգացման համար ջանքեր չեն խնայուիր։ Բեդերսպուրկէ, Մոսքուայէ մասնաւոր բրոֆէսօրներ հաւաքուեցան և ներկայ գտնուեցան ցուցադրութեան հանդէսին որ տեղի ունեցաւ Տփղիսի մէջ օգոստոսի 15ին և չորս օր տեւեց։ Տեղեկագիրներ կարդացուեցան մասնագէտներու կողմէ, և անդամներէն ոմանք գացին Տփղիսի մօտ գիւղ մը ծանօթանալու նշանաւոր Վրացի Զիթողցեվի կալուածին մէջ անոր մեղուաբուծական տնտեսութեան հետ։ Տեսան հոն 120 փեթակ և 100 տարբեր փեթակներ որ ամերիկեան սիստեմով կ՚պատրաստուէին։ Կարդացուած տեղեկագիրներէն կ՚երեւի թէ Երեւանի մեղուներն առաջնակարգ տեղ կ՚գրաւեն իրենց արտադրութեամբ, մեղր բնութեամբ և ժրաջանութեամբ։ Նկատի առնուեցան նաև ախտաբանական նշաններ փեթակներու մէջ։ Ցեառյ վիճաբանութիւն տեղի ունեցաւ փեթակներու ընտրութեան մասին։ Ժողովն եզրակացուց թէ շրջանակաւոր փեթակներն ոչ միայն ամէնէն կատարեալն, այլ նոյն իսկ ամէնէն գործնականը պէտք է համարիլ։

*** Ս. Հայրապետի Շուշի ծանուցուած ճամբորդութիւնն հանդիսաւոր եղաւ։ Օգոստոսի 14ին ընդ առաջ գացող պատգամաւորներու հետ և բազմաթիւ բնիկ ձիաւորներու ուղեկցութեամբ Գորիս աւանէն մեկնեցաւ Շուշի։ Ճամբան գիւղերն անցուց Թթու Ջրի ամարանոցը։ Շուշիէ, հակառակ վատ օդին, շատեր դիմաւորելու եկած էին։ Նմանապէս Գաւառապետն ընդառաջ գնաց։ Ամսոյն 16ին հասաւ Շուշի, ուղեկցութեամբ Ներսէս արքեպիսկոպոսի, և Մեսրոպ, Մատթէոս և Տիրայր վարդապետներուն։ Քաղաքի դրան մօտ դէմն ելան քաղաքին Վարչութեան անդամները. Գնդապետ Դանիէլեան բարի գալուստ մաղթեց։ Ցեառյ զինուորներու երկու շարքի մէջէն եկեղեցի ուղեւորուեցաւ։ Քաղաքը զարդարուած էր դրօշակներով և գորգերով։ Եկեղեցիին մօտ հանդիսական կամար մը շինուած էր կաթողիկէի ձեւ փոքրիկ գմբէթով։ Հայրապետն հոն կառքէն իջաւ, շուրջառ հագնելով եկեղեցի մտաւ, քաղաքացիներէ բռնուած ամպհովանիի մը տակէն։ Պաշտամունքէն ետքը գնաց տեղւոյն հարուստներէն Ղուկասեանի տունն, որ պատրաստուած էր ընդունելութեան համար։ Ս. Հայրապետն իր քարոզին մէջ ըսած է. «Եկայ տեսնելու գիւղերը, վանքերը, ձեր Շուշին մանաւանդ։ Գիտեմ որ առաջնորդ չունիք, բայց ես ալ չունիմ։ Ինձ մի՛ մեղադրէք, ամէն բան կ՚կարգադրուի։» Ցեառյ ակնարկած է Տաթեւի Վանքին աւերակ վիճակին որ բոլորովին կորուստ կ՚սպառնայ[*]։ Ս. Հայրապետը շաբաթէ մը կ՚մեկնի Շուշիէ։ Այդ երեկոյ լուսավառութիւն եւ հրավառութիւն եղած է տեղւոյն սովորութիւններուն համեմատ։

*** Պաքուի մէջ մեծ յուզում մը կը տիրէ։ Քննութիւններէ երեւան ելաւ որ հարուստ նաւթատէրերը կ՚ենթարկեն եղեր իրենց բանուորները զանազան զրկանքներու։ Ռոճիկներն երկու ամիսն անգամ մը կ՚վճարուէին, փոխանակ ըստ օրինի ամիսն երկու անգամ։ [Թիւրիմացութի՞ւն։] Բանուորները շատ անգամ անարդար կերպով չափէն աւելի տուգանքներու կ՚ենթարկուէին։ Քննիչին ներկայացուած են տեղ տեղ կեղծ տումարներ, որք յետոյ յայտնուելով տուգանքներու դատապարտուեցան Մանթաշեան Տունն 3000 Ր.ի, Շովխինով Տունն 1500ի։ Այս վերջինը մասնաւորաբար կեղծ տումարներու պատճառաւ դատի ենթարկուեցաւ։[**] Քննութիւնը կ՚շարունակէ և օրէ օր նորութիւններ երեւան կուգան։

ԹՂԹԱԿԻՑ

[*].—Որքան կ՚յիշենք, Պաքուի վաճառական Պ. Առաքել Տատեան խոստացած էր Տաթեւի Վանքը վերաշինել։

[**].—Այս շատ ծանր լուրին վրայ նոր տեղեկութեանց կ՚սպասենք։ [Ծ. Խ.]

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԴԱՒԻԹ ԴՐԵԱՆՑ

Ադամեանի մահէն ի վեր, մեր թատերական բեմ չէր ունեցած այնքան ցաւալի կորուստ որքան Դրեանցի [կամ ինչպէս հոս կ՚յորջորջուէր, Թուրեանի] մահն, որ այնքան անակնկալ կերպով եկաւ վերջ դնել համակրելի և դժբախտ արուեստագէտին կեանքին։ Ի՜նչ անմոռանալի յիշատակներ կ՚արթնցնէ յիս այս դերասան, զոր ա՛յնքան առիթ ունեցայ մօտէն ճանչնալու իր թատերական կեանքին վերջին տարուան միջոցին։ Քիչեր ճանչցեր եմ որ Դրեանցի նման աշխարհի փորձառութեան մէջ ունենան և գործադրեն այն փիլիսոփայութիւնը, զոր նոյն իսկ իր սիրած և մշակած ճիւղին մէջ ի հանդէս կ՚բերէր։ Իր կեանք ամբողջ հաւաքածոյ մ՚է արկածներու։ Բախտախնդիր կեանքին ո՛ր էջը դարձնի, նոյն Դրեանցին կ՚հանդիպինք, անհոգ, զուարթ, կենցաղասէր։ Կը ձեռնարկէ ամէն ճիւղի, ամէն արհեստի և կանգ կ՚առնու ամէնէն աւելի սիրած գեղարուեստական ճիւղին առջեւ։ Թատրոնը մասնաւոր գրաւիչ ասպարէզն է։ Իր տղայ տարիքին մէջ թատրոնը զայն իրեն կ՚կոչէր. ինք ալ վերջապէս ըմբռնելով իր ընդունակութիւն, զոր շա՛տ առաջ Խալաթեան թատերապետն իսկ վկայեր և հաստատեր էր, կ՚լինայ թատրոնին մէջ, որուն թաւալումներուն հետ ինք ալ կ՚թաւալի աջ ու ձախ, ամէն կողմ, երկար դեգերումներով և ապա յանկարծ կրկներեւումներով, մինչեւ որ Կովկաս կ՚հասնի երկրորդ անգամ և այս անգամուն վերջնականապէս։ Տարի մ՚էր որ Ալէքսանդրիայէ Պաքու հրաւիրուեցաւ, և այնքան զարմանալի եւ անդրական պարագաներու մէջ որ շատերուս զարմանք ազդած էր։ Ուրիշներ մինչեւ Կովկաս գալու համար ի՜նչ պէտքեր, ի՜նչ բանակցութիւններ, ի՜նչ պայմաններ յառաջ բերած էին։ Ուրիշներ որչափ նիւթական ապահովութիւններ, ապագայի խոստումներ խնդրած և պահանջած էին, և ամէնքն ետքը, մերժելով ամէն առաջարկ, նախընտրած էին միայն իրենց ծոյլ, դանդաղ ասպարէզին մէջ, վախնալով հրապարակ գալ հասկցող հասարակութեան մ՚առջեւ, և անհատնում պատրուակներ յերիւրելով։ Այս տարի ալ նոյն խնդրին կրկնութիւնն այժմէութիւն կուտայ նորէն նախորդ տարուան բանակցութեանց, և կ՚յարմանանք թէ Կովկասահայք ո՜րքան միամիտ են և չեն ուզեր ըմբռնել Մնակեանի մը, Գարագաշեանի մը մերժման ներքին պատճառները։ Տակաւին կան բաղդներ որ ասոնք եւ այսպիսիներ գեղարուեստասէրներ են, արուեստագէտներ են, բեմասէրներ են՝ ի՜նչ միամտութիւն։ Ո և է երեւակայելի կամ աներեւակայելի խոչընդոտ, ո և է նիւթական կեանքի հեզասահ վիճակ արգելք կ՚ըլլան վրդովելու իրենց հանգիստը, շարժելու իրենց ծուլութիւնը, նետուելու բեմին վրայ, կռուելու և յաղթանակ տանելու հիացող հասարակութեան մը առջեւ։ Բայց Դրեանց այդ տեսակէն չէր։ Ան խակական արուեստագէտ էր. ան մէկ ձեռքն ունէր վրձինը, միւսը՝ սորվելիք դերը։ Երբ հրաւէրը կ՚ուղղուէր անցեալ տարի, պարզ հեռագիր մը բաւական եղած էր մէկէն ցամքելու, ոգեւորուելու, և տարիներու ակամայ դադարէ մը յետոյ, նորէն կեանք առնելու, և հետեւեալ օրն իսկ պատրաստ էր ճամբայ ելնելու, առանց հարցնելու թէ ի՞նչ են պայմաններն, ապահովութիւնները։ Այդ անշահախնդրութիւնն ոչ նուազ գլխաւոր պատճառներէն մին էր այն դժբախտ վիճակին, որով աւարտեց իր բեղմնաւոր կեանքը։ Այո՛, Թատերական յանձնախումբը շահագործեց տաղանդաւոր դերասանին պատրաստակամութիւնն, յօժարակամութիւնն, և որոշեց այնպիսի ռոճիկ մը որ ամէնուս, հասարակութեան զարմանքը պատճառեց։ Այդ ռոճիկը զայն սովորական դերասաններու հետ շփոթել տուաւ, բայց ան Սիրանոյշի հետ գլխաւոր տեղը կը գրաւէր խումբին մէջ։ Դրեանց չտրտնջաց, չգանգատեցաւ ուրիշներու նման, չխախանձեց յանձնախումբի անդամներուն մօտ, և եթէ վերջերս շատ չնչին յաւելում մը տեղի ունեցաւ իր ռոճիկին վրայ, այն ալ շնորհիւ Տիկ. Հրաչեայի էր։ Օր մը կ՚ըսէի իրեն. «Ինչո՞ւ չդիմադրեցիր, չբողոքեցիր եւ ընդունեցիր այդ համեստ ամսականը. Պաքուի նման քաղաքի մը մէջ ինչպէ՞ս կարելի է ապրիլ։» Դրեանց ժպտելով պատասխանեց.— «Եղբա՛յր, ես փողի համար չեմ եկեր հոս, կ՚բաւէ որ կտոր մը հաց ունենամ ապրելու համար։ Ո՞ր հայ դերասանն հարստացեր է, հանգիստ կեանք է վարեր որ ես ալ վարեմ։ Յանձնախումբն այսպէս ուզեց և այսպէս յարմար դատեց։» Արդարեւ Դրեանց ապրեցաւ կտոր մը հացով և չէր մը վոտկայով։ Ալքոլութեան մոլութիւնն որ դժբախտաբար մեր դերասաններու սովորական ախտն է, Դրեանցի մէջ անյաղթելի կիրք մը դարձած էր, որուն ապահովապէս զոհ գնաց։ Երկու միջնարարի մէջ գաւաթ մը օղի խմել, երբեմն բեմին վրայ կէս գինով երեւալ սովորական դէպքերէն էր։—«Ախ, ո՞ւր է, կ՚ըսէր, տիղը, սիրական օղիս, որուն մէկ կաթիլին համար կեանքս կուտամ։ Կ՚գրգռէ ուղեղս, կեանք կուտայ խաղիս, կը զուարթացնէ։ Իսկ աս վոտկան, ձեռքը բռնելով գաւաթն որ մէկ ումպով կուլ կուտար, սա վոտկան գինով պիտի սպաննէ ինծի, բայց ի՜նչ ընեմ. առանց ատոր չեմ կրնար խաղալ։» Շատ անգամ վոտկային չափը կ՚չատցնէր ու լեզուն կ՚դանդաղէր, աչքերը կ՚շլմորէին և խօսքերուն կապը չէր քակուէր. Նոյն բառը կ՚ըսէր ու կ՚ըսէր։ Երեկոյթի մ՚էինք լուսադոյն ընտանիքի մը մէջ, ուր հաւաքուած էին ինտէլիգենտ դասակարգը։ Այդ համախմբման ի յարգանս հրաւիրուած էին Տիկ. Սիրանոյշ և Դրեանց։ Սիրանոյշ ժամ 11ին յաղթական մուտքով մը, հանդիսաւոր կերպով ճեղքեց զինքը դիմաւորող հրաւիրեալներն որք կազմուած էին իրեն համակրողներէ։ Տիկ. Սիրանոյշ իրեն բնական աշխուժութեամբը, զուարթ, արծաթեայ ծիծաղովը, ամէնուն հետ իրեն համակիր բառովը, մանաւանդ ինքնավստահ կերպարանքովը հասաւ արուեստագէտին ցանկացած արդիւնքին։ Քիչ յետոյ Դրեանց կ՚մտնէր, ֆրաք հագած, ճերմակ փողկապը վիզին, ճերմակ ձեռնոցներ ձեռքը, կատարեալ ճէնթլմէնի կերպարանքով, որ քիչ առնին իր վրայ տեսած էր։ Նոյն ընդունելութիւնն և կարելի է ա՛լ աւելի համակիր, հայ քամիքը մօտէն տեսնելու, մօտէն լսելու ցանկութեամբ լեցուած։ Դրեանց բարեւեց բարեկիրթ ձեւերով, բայց աչքերուն շարժումներուն նայելով, տեսայ որ ան սովորական, կէս բարեխառն վիճակին մէջ չէր։ Իր անպէս և անմօրուս դէմքին վրայ աչքերը մարած և բիբերուն կապոյտը կորսուած կ՚երեւէր ճերմակուցին մէջ։ Երեսին խորշոմներն ա՛լ աւելի փոս չինած, խորունկցած, շատցած էին։ Ձեռքերը կ՚դողային տարօրինակ կերպով։ Իսկ երբ խօսիլ սկսաւ, ո՜հ, ամօթէս կարմրեցայ։ Լեզուն չէր հպատակեր կամքին, կամ ուղեղը դադրել էր գործելէ։ Կ՚ուզէր արտայայտուած համակրութեանց պատասխանել, բայց, աւա՜ղ, ո՞ւր էն բառերը։ Ցաւեցայ, մեղքցայ վիճակին վրայ. օգնում քաշելով նոր հիւրի մը մուտքէն, թեւը մտայ և հարցուցի ուշ գալուն պատճառը, չուզելով իր այդ անհաճոյ դրութեան վրայ խօսիլ։—«Ի՜նչ ըսեմ վըրայիդ, ան էր որ ինծի աշխատ խըմցուց։ Իրաւ ուշ մնացի, այնպէս չէ՞։ Շատ կենալու ալ ատեն չունիմ։— Լաւ կ՚ընես, ըսի, երեւի քիչ մը տկար ես։—Այո՛, այո՛ կարծես գլուխս տեղը չէ։» Կէս ժամ մը նստելէ ետքը Դրեանց կ՚մեկնէր։[*]

Մ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ՏԵԼԻԺԱՆ [Դիլիջան], 1 Սեպտ.

[*]. —Մնացեալը ԲՆ.ի թուով։

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱԶԴԵՑՈՒԹԻՒՆՔ

Գրողներու բարոյական հանգամանքը.— Անձին օրինակը.—Դերասանի պարտքը.— Գրողներուն անձնական նկարագիրը.— Ներքին կեանքը.—Հանրային կեանքը.—Ազդեցիկ գրող մը ի՞նչ ըլլալու է։

Եթէ կ՚ուզենք օգտակար ըլլալ սա՛ կամ նա՛ կերպով, նախ միջոցի պէտք ունինք։ Առանց մասնաւորելու մեր խօսքը ժողովրդային օգտակարութեան մեծ օրկաններուն վրայ, կարելի է ըսել թէ նիւթականին ինչպէս նաև բարոյականին մէջ, օգտակար ըլլալու գլխաւոր պայման կ՚թուի ըլլալ կարողի կամք, ընդարձակ միտք ունենալ։ Կ՚տեսնուին մարդիկ՝ որոց կոչումն ըլլալ կ՚թուի բարոյապէս ազդել որոշ միջավայրի մը վրայ, իրենց բուռումը սփռել շրջակայ կամ արտաքին մթնոլորտի մը մէջ, վերջապէս գոյն տալ բարքերու, չէ՞ զգացումներու։ Սակայն լոկ պաշտօններու վրայ ենթադրուած այդ առաւելութիւններն իրականութեան մէջ արժէք չունին։ Պաշտօնով դաստիարակէ մը շատ բան կ՚սպասենք, պաշտօնով եկեղեցականէ մը կ՚յուսանք որ դժոխքը դրախտի փոխէ. և այսպէս կ՚շփոթենք կոչումն ու պաշտօնն, եւ այս շփոթութեան արդիւնքն ա՛յն կ՚ըլլայ որ մէն մի պաշտօնեայէ կ՚ակնկալենք ինչ որ կոչում ունեցողը միայն կրնայ արտադրել կամ տարածել իր շուրջը։ Ժողովրդային զանգուածն ունինք մեր առջեւ, մոլորուած խուժան մը, ուղիղ բանին հետ ամբոխ մը. պարտք մը ունինք կատարելու այդ ժխորին մէջ, առաջնորդ ըլլալ և ապահով ուղղութիւն ցոյց տալ, պինդ հաւատքով մը յայտարարել թէ ահա՛ փրկութիւն, ահա՛ ճշմարտութիւնը։ Ի՜նչ միջոց կ՚գործածենք այս դժուարին կացութեան մէջ.—Այս հարցման արուեստական կամ բնիկ պատասխանն է.—ամէն միջոց կ՚գործածենք, բաց ի ճշմարիտ միջոցը գործածելէ։ Իբրեւ դաստիարակ կ՚ներկայանանք առանց բարոյական հանգամանքին, իբրեւ կրօնաւոր կ՚ներկայանանք առանց հաւատքի, իբրեւ հանրային մարդ կը ներկայանանք առանց ողջմտութեան, իբրեւ հայր կ՚ներկայանանք առանց պատուիրանքի, իբրեւ գրագէտ կը ներկայանանք յօժարակամ առանց ուղղամտութեան եւ լրջութեան։ Առանց կոչման այս ժողովրդային պաշտօնատարները կ՚սպրդին ամէն կողմ, նախ գայթակղութիւն՝ ապա աւեր տարածելու համար. ամէն հրապարակ ունին, ամէն գործով կ՚ցուցադրին, ամէն սկզբունք կ՚ջատագովեն, ամէն խրատ կը շռայլեն, ամէն բարոյական կ՚քարոզեն. բայց ի՜նչ միջոցներով.— Բերանով կամ շրթներով, մեղսածորան հառաչանքներով, ուռուցիկ պարբերութիւններով, կրքոտ շեշտերով, ամէն բանով բաց ի բարոյական հանգամանքներէ և անձին օրինակէ, որք — երկուքն ալ — ամենէն ուղղակի միջոցներն են ազդելու կամ ապաւորելու համար։ Ո՛վ որ չունի լոյս, չի կրնար ցոլանալ, արտափայլել. ո՛վ որ չունի բարոյական,— այն ճշմարիտ ուղղութիւնն որ իբրեւ հրեղէն սիւն կ՚յառաջնորդէ մոլորեալներն, և մեր խօսքերէն կ՚կանխէ և կ՚թափանցէ սրտերու խորը — չունի նաեւ ո և է ազդեցութիւն իր միջավայրին վրայ։ Ցեղյեղուկ հարսաւ մը կ՚շինէ միայն, սին պատկեր մ՚է՝ որ իր ոսկեզինիկ ջնարակին կ՚պարտի իր առժամեայ պայծառութիւնը. փխրուն կաւէ անօթ մը չինական կամ ճարոնական կէտերով, գծերով երանգուած. հետաքրքիրներ կ՚նային անոր, նախ բերանաբաց, յետոյ հիացած, բայց վերջապէս կ՚արթննայ գիտակցութիւնն ու կ՚մերժէ այդ անզգայ հիացման որդն. Հանրային գործակցութիւն մը եղեր է այդ շարակրատն որ բարոյականի վրայ կ՚խօսի առանց զայն ունենալու, որ ընտանի յարկերու սրբութիւն կ՚քարոզէ՝ առանց անոր ճաշակը բնաւ վայելելու, որ գեղեցիկ գոյներու վրայ կ՚ճառէ, բայց ինքն համակ անգոյն. որ կուռք մը կ՚ձուլէ հասարակաց պաշտամունքին իբրեւ առարկայ, բայց ինքն հաւատք չունի երբեք։ Հէքը չի գիտեր թէ բարոյական ազդեցութեան մը գլխաւոր պայմանն է ա՛յն գերագոյն պարտքը զոր ունի մարդ անձնապէս պարկեշտ, բարոյական, շրջահայեաց, ողջամիտ, ուղիղ ըլլալու։ Հէքը կ՚անգիտանայ թէ իւրաքանչիւր մարդ իր նմանակ կրօնաւոր, հանրային մարդ, հայր, գրագէտ, գերագոյն պարտքն ունի իր քարոզուածներ և իր արարքին մէջ դնել առաքինութեան համեմը, առանց որոյ ոչինչ կ՚արժեն մեր աւետարանումներն և փրազները։ Անոնք միայն կ՚ազդեն՝ որ խուժանին մէջ ցոյց կուտան իրենց անձին օրինակելի տիպարն, որ գիտեն յարգուիլ իբրեւ հաւատարիմ իրենց կոչման և պաշտօնին։ Չկայ անարգ արարած քան զայն՝ որ ցոյցի մոլութեան մէջ կ՚ծրարէ իր արժանիքը, չկայ վնասակար մարդ քան զայն՝ որ կ՚գինովնայ ունայն պարծանքներու ցնծելի ամպով մը պարուրուած։ — Մեր գերագոյն պարտքն է արժանանալ մեր կոչման և արժեցնել պաշտօնն՝ որուն կոչուեցանք։ Զմեզ շրջապատող միջավայրն եթէ մաքուր չէ, անհրաժեշտ կարովը չենք կրնար քաղել կազդուրելու համար մեր լքումը։ Մեր պատուոյ դարանակալ շողոքորդներ յաճախ կը յածին մեր շուրջն, հիացում կ՚կեղծեն մեր հանճարին, մեր ուժին, մեր դէմքի գեղեցկութեան, մեր երկայն մազերուն, մեր խաժ կամ սեւ աչքերուն, անբարոյականներ են անոնք, որ մեր թուլութենէն օգտուելով իժերու պէս տաքնալ կ՚ուզեն մեր ծոցին մէջ. իրենց ընտանեկան սրբութեան ղրժողներ են զմեզ մոլորեցնելու համար. այրածող անպիտան մ՚է կամ կնամոլ վավաշոտ մը՝ որ հաճոյքներու անարգար ու հաւքեալ փոփոխութեան մէջ կ՚դնէ իր վերին վայելումները։ Փճացնենք այդ տեսակ միջավայրը։ Բայց եթէ մեր ներքին կեանքն հարկ եղած սնունդը չի մատակարարեր մեզ, եթէ անգականեալ բարք մը ունինք ըստ ինքեան, ապտաս միջավայրին փոփոխումը մերկապարանոց կ՚ընէ միայն մեր սրտագալի ներքինը։ Ի՞նչպէս, զոր օրինակ կան ոմանք, որ ժողովուրդն հրահանգելու առանձնաշնորհումը կ՚համարձակեն, սակայն ներքին անառակ կեանք մը կ՚անցընեն. ի՜նչ ողորմելի համբաւի մը կ՚ձգտին ոմանք, որ խոստովանելի կեանք չունին, որոց երեսին կարելի է զարնել, միայն կեղծողութիւնն ու միւսին այրածողութիւնն, այնպիսիները՝ որ գրագէտի հովեր կ՚առնեն, և հանրային ձայներ կ՚թրթռացնեն ամէն շեշտերով։ Ապօրինի— հետեւաբար անբարոյական — կենցաղի հերոսներն ինչո՞ւ կ՚մոռնան մնալ միայն իրենց գաճաճի գիրքին ու գիրտին մէջ, փոխանակ անբարի վարմունքի մը ցեխը ցայտեցնելու զիրենք լսող կամ կարդացող անմեղներու վրայ։—Ներքին կեանքն առողջ պէտք է պահել և ապա ազդել հանրային մոքին վրայ։ Կարելի՞ է յուսալ ընկերային բարեփոխում այնպիսիներէ որ սկզբունքներ կ՚պարզեն առատօրէն, և զորս իրենք կ՚առնեն։ Առժամանակեայ հրապոյր մը միայն կ՚ցանեն իրենց շուրջ, և հետաքրքիրներ ի վերջոյ կ՚խմանան անոնց ներքին կեանքին խորքէն, եւ այնուհետեւ ալ ի՜նչ ազդեցութիւն կը փնտռէք։ Բանաստեղծի ո՛չ տխրութիւնը, բարոյախօսի ո՛չ շպարը, գրագէտի ո՛չ համբաւը, փիլիսոփայի ո՛չ ծիրքը չեն կրնար բառնալ անոնց հասցուցած վնասն, ու բնիկ մոլութիւններն անոնց կենցաղին հետզհետէ հրապարակագոյժ կ՚ըլլան. բայց, աւա՜ղ մինչեւ այդ ժամը շատեր գայթակղած են։ Ժամանակի մը համար միջավայրին բռնացող այդ կեղծ գործիչները բարոյական քայքայման պատճառ եղած են անզգալաբար, սակայն առ սակաւ։ Միայն կամքը չէ որ կրնայ արդիւնք յառաջ բերել. եթէ գրողն իր կամքին չմիացնէ իր ներքին կեանքին մաքուր կողմերն, եթէ ուղղակի բարի սրտէ մը, ջինջ բարոյականէ մը չբղխէ խմառներն ու չնետէ հրապարակին վրայ, ընդունայն են ամէն ջանք և զոհողութիւն։ Ոչ ոք կրնայ անպատիժ կերպով գործիք ըլլալ իր փառասիրութեան, անոր յագուրդ տալու և համբաւի մարմաջէն բռնուած՝ կեղծ գաղափարներ մէջտեղ դնելու համար։ Հասարակաց գայթակղութիւն պատճառելէ աւելի բան մը չըներ այդպիսին։ Հանրային կարծեաց վրայ ազդելու կոչում ու-

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂՔ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Նախկին ուսանող մը, որ մի քանի տարի մնացած է Գերմանիոյ կարեւոր քաղաքներու բարձրագոյն վարժարաններու մէջ, հետեւեալը կ՚հաղորդէ մեզ, ներշնչուելով Բարիզի հայ ուսանողաց վիճակին վրայ Բիւզանդիոնի մէջ երեւցած թղթակցութենէն.—

«Ես ճանաչում եմ մի հայ ուսանող, որը Գերմանիայում «ուսանում է», և ունի՝ [1] Իր տակը՝ մի հեծելանիւ, [2] Իր ձեռքում՝ մի ծանօթուհին, որը շատ լաւ կ՚ածէ, [ինչպէս իր մայրն էլ ածել է պինք,] և [3] Իր քով էլ ունի՝ մի հեծելանուորդուհի [ձիավարապէս գերմանական բառ] որին... կ՚պաշտէ։ Եւ վերջապէս [4] Բաժն և չորս ժամուայ մէջ ունի՝ 3 ժամ դաս։ Իր հայր, որ, ինչպէս ասացինք, մի աքլորի չափ հալիւ խելք ունի խնդիր [և ան էլ կորսուել է երկու-երեք տարուց ի վեր,] շարունակ փող է ուղարկում իր լակոտին, կարծելով թէ նա փիլիսոփայութեան և մեքենագէտ-ճարտարապետ-ինժիներ-տեխնիքագէտի առաջնակարգ տիպլոմ ստացողների բնագաւառներում թեւածում սաւառնում է. թէև 1896ի առեւտրական և տնտեսական տագնապներից խիստ վնասուել է, և ունեցածի կէսը կորսուել է, շնորհեռնակ որդին չէ խղճում իր հօր վիճակին, և ամէն արձակուրդի Գերմանիայի հիւսիսից հարաւ և արեւելքից արեւմուտք ճանապարհորդութիւն է անում, գործնականապէս ի կիր առնելով իր երկրաչափի արուեստը։ Թէ ո՞ր տարին նրան կ՚յաջողուի տիպլոմ ստանալ, դա նոյնքան անստոյգ է, որքան եթէ Հրեաներին հարց առաջարկուէր թէ ե՞րբ կ՚գայ Մեսիան, և ե՞րբ Սատանայի Կղզիից կ՚դառնայ Տրէյֆիւս։

«Բայց վերջապէս, եթէ դառնայ Գերմանիայից, հօրը մի ընծայ ունի բերելու՝ որովհետեւ հայրը մէկ հոգի գրկեց, և պիտի ստանայ երկու. [եթէ ոչ աւելի]։»

նեցողները, կամ այդ պաշտօնն իրենց վերապահուած կարծողներն հաւասարապէս սպառին լաւ ըմբռնել իրենց դերը։ Թէեւ նկարագրով մարդիկ վստահելի կ'ըլլան ընկերութեան՝ որուն համար կ'աշխատին կամ կ'գրեն. խիստ դժուար է հանրային միտքն ու հոգին մաքրել դեռ անկալ բովքի մէջ։ Եթէ ուղղակի չապականենք այս կերպով մեր միջավայրն, ապագայի դաշինքներ կ'ըլլանք, ամենքնիս փութալով իրենց բարոյական կորուստեան։ Ֆրանսական Թիւր գրականութիւնը գիտէ՞ք ի՞նչ հանրային աղէտ պատրաստեց իր երկրին համար. կապակոտը կամ ապերասան համարձակութիւնն ամէնէն մահացուցիչ տարրն է ընկերութեան։

ԵՐ. Տ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԷՍԹԵՐՀԱԶԻԻ Լոնտոնի մէջ անցուցած կեանքին վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնները կ'հաղորդէ անգլ. թերթ մը. «Հրամատարն հանգստաւէտ տուն մը կ'ապրի Ս. Ճէյմս փողոցին մէջ, Անգլիոյ Խորհրդարանի պալատէն քարընկէց մը հեռի։ Ամէն առաւօտ կ'երթնայ Լոնտոնի պահապան զօրաց չէփորներուն ձայնէն, և պատուհանին առջեւ գալով կ'դիտէ մեր զինուորներուն փայլուն կերպարանքն և հիանալի կացութիւնը։ Պեխերն ածիլած ըլլալով, դիւրին չէ զինքը ճանչել։ Էսթերհազի լռութիւն կ'պահէ առ այժմ. ամէն երկիրներու թղթակիցք ի զուր անոր բոլորտիքը կ'դառնան, բերնէն բան մը քրքնելու, թէ ի՛նչ դեր խաղացած է Տրէյֆիւսի խորհրդաւոր գործին մէջ։ Ֆրանսայի Սպայակոյտին կողմէ լրտե՞ս մ'էր. արդեօք Երրեակ Զինակցութեանց Զինուորական Կցորդներուն ընթացքը դիտելու համար։ Մատնի՞չ մ'էր. Խարդա՞խ էր. Ցուցակն ի՞նք գրեց. կարծեմ թէ ժամանակը մօտ է որ այս հարցմանց պատասխանը տրուի։ Սակայն յայտնի է որ եթէ Էսթերհազի մարդկութեան և պատուոյ ամենադոյզն նշոյլ մը ունի իր մէջ, պիտի խօսի և գիտցածն ըսէ, որպէս զի վերջապէս ճշմարտութիւնն երեւան ելնէ։ Շատ խրատեցի զինքն որ ճշմարտութիւնն ըսէ և կ'յուսամ թէ, պիտի ըսէ։ Մեր խօսակցութեան միջոցին շարունակ կ'կրկնէր միայն թէ ինչ որ ըրաւ, բարձրաստիճան սպայի մը կուրաբար հնազանդելով ըրաւ։ Ասիկա բան մը կրնայ բացատրել։ Ո՞վ է այդ խորհրդաւոր անձն՝ որուն կ'վերագրուի բազմաթեւալ մեքենայութեանց հեղինակութիւն մը։ Իր յայտնութիւնք հարկաւ լուսոյ հեղեղ մը պիտի թափեն Տրէյֆիւսի գործին վրայ, որուն դատական թղթածրարը մօտաւորապէս 600 կտորներէ կ'բաղկանայ։»

ՌՈՒՍԻԱ ժամանակ չի կորսնցներ բնաւ Բորդ-Արթուրն ամրացնելու համար։ Հոլանտացիներին մօտակայ նաւահանգստէ մը, Մուլկրապլէնէն, գրեթէ հազար հինգ հարիւր թոնօ երկաթուղւոյ շինութեան վերաբերեալ շինուածանիւթ ապսպրուած է Բորդ-Արթուրի համար։

ԷԼԻԶԱԲԷԹ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՈՅՆ համար հոգեհանգստեան պատարագ մատոյց Ուաշինկթընի մէջ կարդինալ Կիպպընս։ Ներկայ էին նախագահ Մաքինլի, դահլճին բոլոր անդամներն, օտար դեսպաններն ու ներկայացուցիչք, և Մ. Նահանգաց Բանակին և Նաւատորմին կողմէ ներկայացուցիչներ։ Աւստրիոյ դեսպանը մինչեւ եկեղեցւոյն դուռը Մաքինլի Նախագահին առջեւ գնաց, և եկեղեցւոյն դասն հրաւիրեց զայն։ Ամենքն ալ համազգեստ կը կրէին։ Դեսպանական մարմինէն բացակայ էր միայն Անգլիական դեսպան Սըր Բոնսֆոթ, բայց ճերմակ վարդերէ խոշոր ծաղկեփունջ մը ղրկած էր, որ դասին ճիշդ կեդրոնը դրուեցաւ։ Կարդինալը քարոզ մը խօսելով յիշեցուց Կարփիլտ Նախագահն, և անոր մահուան առթիւ յայտնուած տեղերական ցաւակցութիւնը։ Ըսաւ թէ Աւստրիոյ Կայսրուհւոյն եղերական մահն ազդու որոշումներ տալու պատճառ պէտք է ըլլայ Եւրոպայի մէջ։

—Պերլինի, Քոբէնհակի, Մալթայի Ճիպրալթարի, Պուէնոս-Այրէսի մէջ ալ հոգեհանգստեան պաշտօններ կատարուեր են այս մահուան առթիւ։

—Անգլիոյ Վիքթորիա Թագուհին շատ զգածեալ էր Պալմորալի մատրան մէջ կատարուած հոգեհանգստեան միջոցին։ Իշխանք և Իշխանազունք շրջապատած էին զինք, երբ սգամաւորդութիւնք կ'կատարուէին բարեպաշտիկ լռութեան մը մէջ։ Պաշտամունքն սկսաւ աւստրիական ազգային երգով և վերջացաւ Պէթովէնի գերեզմանական քայլերգով։

—Իտալացի օրագրող մը, որ գացած էր ներկայ ըլլալու Էլիզապէթ կայսրուհւոյն յուղարկաւորութեան, հետեւեալ կերպով կ'նկարագրէ Քարուչիններու դամբարանն ուր կ'հանգչի այժմ կայսրուհին, և ուր արդէն կը հանգչէին Հապսպուրկի տան բոլոր վեհապետք և արհիդուքսերն. «Վանքին նկուղը կ'իջնենք. վերջին սանդղամատէն քանի մը քայլ անդին, երկու աթոռակի վրայ դրուած դագաղ մը կ'տեսնենք, յղկեալ երկաթէ այլ առանց զարդարանքի։ Դագաղին վրայ դրուած կայսերական փոքրիկ թագ մը կ'վկայէ իր պարփակած մարմնոյն աստիճանին։ Դագաղին երկու կողմը չորս աշտանակներ դեռ իրենց մէջ ունին չորս մարած մոմերը. կափարիչին վրայ կ'հանգչին չորս թագերու ծաղկեփսակներ։ Անոնցմէ միայն վրայ տպաւորուած է արծաթէ տառերով Ո—սչերի անունը։ Իտալիոյ թագաւորին վերջին յարգանքի նուէրն է Լէոբոլտ արհիդուքսին որ այդ մթին բնակարանին մէջ վերջին անգամ իջնողն է։ Մեզ առաջնորդող կրօնաւորն ըսաւ թէ այս գերեզմանն առժամանակեայ էր։ Քիչ մը առջը տեսանք վերջնական շիրիմները։ Շատ նեղ նրբանցքի մը մէջ, ուր ստիպուած ենք մի առ մի քալել, և ուր այն աստիճան մութ կ'ընէ որ կրօնաւորին բռնած ճրագն ալ չի բաւեր լուսաւորել աջ ու ձախ շարուած և երկաթեայ վանդակներով խրամէ բաժնուած շիրիմները, կ'գըտնուին Լէոբոլտ Ա.ի, Յոզէֆ Ա.ի և Աննա կայսրուհւոյն շիրիմները։ Երկաթեայ հին գերեզմաններ, երկաթեայ շերտերու վրայ դրուած և ծանրաբեռն զարդեղէններով ծածկուած։ Քիչ մը անդին, միեւնոյն կերպով կը հանգչին Մեքսիկայի կայսր Մաքսիմիլիանոսի, Ֆրանց Բ.ի, Մարիա-Լուիզայի մարմինները։ Նրբանցքէն դուրս ելնելով մտանք նկուղի մը մէջ՝ որ վերէն փոքրիկ լուսամուտ մ'ունէր, բայց ա՛յնքան խոնաւ որ պատերը սեւ խոշոր բիծեր ունէին։ Վերէն կաթող տկար լոյսը ամգոյն և աղօտաջահ կ'ընէր միւսներէն աւելի պարզարուն և չքեղ մեծ դամբան մը վրայ, որ կ'վերաբերի Մարիա-Թերէզայի և իր ամուսնոյն Ֆրանճի։ Այս բարձր դամբանն՝ որ այսպէս ճոխապանծ կ'կանգնէր հոն, նկուղին կուտար աւելի տխրագին երեւոյթ մը։ Իր ոտքերուն տակ, գետինը, իրարու քով սեղմուած են, որպէս թէ կ'վիճէին իրենց ծգուած անձուկ միջոցին վրայ, յիսունի չափ երկաթեայ դագաղներ, անփառունակ, անզարդ բնաւին և զանազան մեծութեամբ։ Անոնցմէ իւրաքանչիւրն, որ սովորական ճաղի ձեւն ունի, կ'կրէ իր պարփակած անձին, անոր ծննդեան և մահուան թուականները։ Այս դագաղներէն միայն վրայ կ'կարդացուի Մէյըրլինկի տառմին դիւցազն Րուտոլֆ արհիդուքսին անունը։ Եւ վաղը, իր մայրն որուն այնքան վիշտ պատճառեց, մթամած նկուղին մէջ պիտի երթայ յարիլ իրեն։»

—Էլիզապէթ կայսրուհւոյն ժամի մը խօսքերը.—Հանգուցեալին յունարէնի ուսուցիչներէն և ընթերցողներէն մին, Տր. Քրիսթոմանոս, գերմանական հանդէսի մը մէջ կ'յիշատակէ քանի մը խօսակցութիւններն, զոր կայսրուհին կը սիրէր ունենալ իրեն, ինչպէս նաև իր շուրջը գտնուողներուն հետ։ Ահա, կա՛մ իբրև վերյիշում կամ իբրև դիպուածական պատահում, անոր մէկ խօսքն որ Իպսենի Ծովէն Տիկինը կ'յիշեցնէ։ Կայսրուհին իր դրօշանաւով ըրած պտոյտի մը առթեն, ըսաւ Տոքթորին. «Ծովը կ'ուզէ միշտ գլխ ունենալ իր մէջ. կ'զգամ որ իրեն կ'վերաբերիմ։» Ուրիշ անգամ մ'ալ, հասարակութեան մէջ իր մասին ըսուածներուն ակնարկութիւն ընելով՝ ըսաւ. «Իմ բնութեանս վրայ կարծիք կ'յայտնեն անոր համար որ Վիթթէլսպախ ընտանիքին կ'վերաբերիմ։» Օր մը, երբ կայսրուհին խօսակցութիւնը Շոբէնհաուըրի վրայ բերած էր, ի միջի այլոց Պիզմարքի մասին ալ քանի մը խօսք ըրաւ. «Ինծ կ'թուի թէ Պիզմարք ալ Շոբէնհաուըրի աշակերտն է։ Կնոջ երես տեսնել չուզեր, անշուշտ իր կնոջմէն զատ. կարծեմ թէ ամէն բանէ վեր թագուհիներն անտանելի են իրեն համար։ Երբ առաջին անգամ տեսայ զինքը, վերջին աստիճան բիրտ երեւցաւ, սիրտը սաստիկ կ'նեղանար։ «Ամենէն աւելի սիրած բանս, աւելցուց ժպտելով, ա՛յն է որ կիներն իրենց տուները մնան։» Կարծեմ թէ Անգլիոյ մասին իր ունեցած բոլոր ատելութիւնը թագուհիին պատճառաւ է։ Խեղճ Ֆրետերիկ կայսրուհին ալ այս պատճառաւ շատ բան քաշեց անոր ձեռքէն։» Կայսրուհւոյն՝ Հանրի Հայնի համար ունեցած համակրութիւնն այս առթիւ բոլոր ըսուածներէն աւելի կ'յայտնուի այն հատուածէն, զոր ինք անձամբ գրեց այդ բանաստեղծին նկատմամբ։ Հայնի կեանքով շատ զբաղող Պերլինցի մատենագիր մը երեւան հանեց երեք անտիպ բանաստեղծութիւններ։ Միտքն ինկաւ կայսրուհւոյն գրել և խորհուրդ հարցնել անկէ։ Կայսրուհին իր հանրածանօթ անկախ ոգւով, փարատեց իր թղթակցին խղճահարութիւնը, պատասխանելով հետեւեալ գրով, որուն մէջ հիացմամբ կ'խօսէր իր բանաստեղծին վրայ։ «Հայնի ընթերցողք աշխարհիս բոլոր ժողովուրդներն են, որք իրաւունք ունին ճանչել զայն կատարելապէս. մանաւանդ որ այս բանաստեղծ, ուրիշ բանաստեղծներէ բոլորովին տարբեր, կ'արհամարհէր ամէն տեսակ կեղծաւորութիւն, և միշտ ուզած էր երեւալ այնպէս ինչպէս որ էր, իր բոլոր արժանիքովն ու տկարութիւնովը։» Աւելի արդար գովեստ մը չէր եղած այս անկեղծ քնարերգակին։

—Էլիզապէթ կայսրուհիին յուղարկաւորութիւնը քաղաքահաններուն համար ալ օգտակար առիթ մը եղաւ, որ իրենց արուեստն ի գործ դնեն։ Եւրոպայի ամէն կողմերէ միջազգային քաղաքահաններ փութոյ անդութեամբ Վիեննա վազեցին և յանդուգն շահատակութիւններ ըրին։ Դանգաղաշարժ և հանդարապելուխ հիրաւէր Վիեննացիներ ու քաղաքահաներուն զոհերն եղան. Լոնտոնէն, Բարիզէն և Պրիւսէլէն յատկապէս քաղաքահաններ Վիեննա գալով կայսերական յուղարկաւորութեան անցնելիք փողոցներուն գլխաւոր կէտերը բռնեցին և ոստիկաններուն քթին առջեւ մեղմիկ Վիեննացւոց գրպանները խառնելով՝ բաւական կլորիկ գումարներու տիրացան։ Բազմաթիւ դրամապանակներ չորթեցին, որոց մէջ ո՛չ միայն թղթէ ֆիորիններ, այլ նաև առեւտրական և... սիրային նամակներ կը գտնուէին. այս վերջիններս մանաւանդ հեշտին ժամանցի և խենդ քրքիջներու առիթ մատակարարած են օտար քաղաքահաններու, որք հիմա Բարիզի, Լոնտոնի և Պրիւսէլի մէջ նազելաճեմ և գեղանի Վիեննացի կանանց սրտի գաղտնիքներուն վրայ կ'կատակաբանեն։ Այս միջոցիս գաղղիացի, սպանիացի և իտալացի քաղաքահաններ Վիեննայի պատժական դատարանին առջեւ ելած են, որոց դատավարութեան ներկայ կ'գտնուի խուռն բազմութիւն մը, կարծես պղատոնական վրէժ լուծելու համար։

ԱՆԴՐԿԱՍՊԵԱՆ երկաթուղին, որ մինչեւ Աֆղանստանի սահմանները պիտի երկարի, Անգլիացւոց ծանր մտահոգութիւններ կ'պատճառէ։ Ռուսք Պարսկաստանի մէջ հետզհետէ մեծ ազդեցութիւն կ'ստանան։ Անցեալ տարուան Դեկտ.էն ի վեր շինուելու սկսած Անդրկասպեան երկաթուղին վերջին կայարանն, որ ի Մէրվ-Կուշկ, Ռուսները մինչեւ Հէրադի առջեւ պիտի բերէ։ Մէրվ-Կուշկ Հէրադէն 60 քիլոմէդր հեռի է. հետեւաբար ռուս բանակ մը երկու օրուան մէջ Հէրադի առջեւ կրնայ հասնիլ։ Երկու տարիէն Անդրկասպեան երկաթուղին կ'լմննայ, և Ռուսիա այս գծին վերջին կայարանին մէջ պիտի ունենայ զօրաւոր բանակ մը, կազմ և պատրաստ ամէն տեսակ ռազմամթերքներով։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ նաւահանգստին մէջ մեծ բազմութիւն մը հաւաքուած էր, երբ հաշտութեան Ցանձնաժողովին ամերիկեան պատուիրակներն, անոնց կիներն և իրենց հետեւորդ ուրիշ անձինք, ընդամէնը գրեթէ 30 հոգի, Ֆամբանիա շոգենաւը նստան Եւրոպա երթալու համար։

ՖԱՇՕՏԱ.— Ֆիկառօ, ակնարկելով անգլ. աղբիւրէ տրուած այն լուրին թէ Ֆրանսա հրաման ղրկեր է Մառշանի արշաւախմբին ետ քաշուիլ իր գրաւած սահմաններէն, կ'հարցնէ թէ իրա՞ւ է, կարելի՞ բան է այսպիսի բան մը, մանաւանդ որ անգլ. աղբիւրէ տրուած լուրը կ'յարէր թէ Ֆրանսա՝ անգլ. ճամբով ղրկած էր իր այս հրամանը։ Իսկ Մաթէն, այս խնդրոյ վրայ խօսելով. կ'ըսէ. «Գիշերուան այս վերջին ժամերուն մէջ, ամէն հնարաւոր միջոց ի գործ դրինք Լոնտոնէ կամ Բարիզէ, հեռաձայնով, այս լուրին հաստատութեանը կամ հերքումը ստանալու համար։ Ընդունուած պատասխաններէն կ'թուի թէ այս առաւօտեան անգլ. լրագիրք արդարեւ պիտի հրատարակեն այս լուրը, հաստատելով թէ Մառշանի արշաւախումբը «պաշտօնական հանգամանք չունէր», և թէ Բարիզի կառավարութեան հաւանութեան արժանացած չի կրնար ըլլալ։ Մեք մեր կողմէ միակ դիտողութիւն մ'ունինք ընելու. սա է թէ, եթէ իրաւ է որ արտաքին գործոց Նախարարութիւնն այսպիսի որոշում մը տուած է, անտարակոյս չէր կրնար անգլ. սպայի մը պաշտօն տալ, որ իր հրամանները ֆրանսական սպայի մը հաղորդէ։ Մեր հայրենակցին հրաման մը տալու պաշտօնը մեր երկրին մէկ ներկայացուցչին յանձնելու պատշաճութիւնը չէր կրնար անտես ըլլալ։ Այս հրամանն ո՞վ տարաւ արդեօք։»

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ Վիլհէլմինա Թագուհին, իր մօր ընկերակցութեամբ, Սեպտեմբեր 8/20ին անձամբ բացաւ Հոլանտայի Խորհրդարանն։ Իր գահաճառով, շնորհալի թագուհին ի վեր հանեց հայրենասիրութեան և սիրոյ այն անթիւ ու անմոռանալի ցոյցերը զորս իր գահակալութենէն ի վեր ընդունած էր իր սիրեցեալ ժողովուրդէն։ Թագուհին ըսաւ նաև թէ օտար տէրութեանց հետ Հոլանտայի յարաբերութիւնք միշտ յոյժ բարեկամական են, և թէ մասնաւոր համակրութեամբ մը ընդունած է Ռուսիոյ Ցարին առաջարկն ի մասին զէնքընկէցութեան։ Թագուհին իր երախտագիտութիւնն յայտնեց բանակին և նաւատորմին՝ իրենց անձնուիրութեան, յարատեւութեան և քաջութեան համար, եւ յոյս յայտնեց թէ Աչինի մէջ ձեռք բերուած արդիւնքը տեւական բարւոքում մը յառաջ բերէ հոլանտական այդ գաղութին մէջ։ Ն. Վեհափառութիւնը ծանոյց նաև թէ Խորհրդարանն իր առաջիկայ նստաշրջանին մէջ պիտի զբաղի ընկերային բարենորոգութեան վերաբերեալ օրինաց ծրագիրներով. ի մէջ այլոց, գործաւորաց բնակարանները բարւոքելու, դեռատի գործաւորաց աշխատութեան ժամը սահմանաւորելու ծրագրով։ Գաղթականութեանց վարչութիւնը պիտի բարւոքուի։ Իսկ մաքսային սակացնոյն վերաքննութիւնը գրեթէ կատարուած լմնցած է։

ՃԱՊՈՆ.— Ծայրագոյն-Արեւելքի այս յառաջադէմ ազգն ալ պատասխանած է Մուրավիէֆ կոմսին զէնքընկեցութիւն առաջարկող շրջաբերականին, յայտարարելով թէ կ'հաւանի խաղաղութեան Դեսպանախորհրդոյ մը գումարման մասնակցելու։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԸ.— Սոֆիայէ Սեպտ. 9/21 թուով կ'ծանուցուի թէ Ֆէրտինանտ Իշխանը, Վիեննայէ արեւելեան ճեպընթացով յանակնկալս Սոֆիա հասեր է առանց կանխաւ իմաց տալու մայրաքաղաքին իշխանութեանց։ Ն. Բարձրութիւնը կայարանէն վարձու կառքով մը իր բնակարանը գացեր է Վինարոֆ զնդապետի հետ, ուսկից քառորդ ժամ վերջը պատերազմական գործոց նախարար Իվանով Զնդ.ին տունը գացեր է։ Իշխանական բնակարանը վերադառնալուն, կանչել տուեր է Նախարարապետ Մ. Ստոյլովը, որուն հետ երկարատեւ տեսակցութիւն մ'ունեցեր է։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ.— Պերլինեան թերթ մը ստոյգ աղբիւրէ առնելով կ'հերքէ այն զրոյցը թէ Ռուսիոյ ելմտական նախարար Մ. Վիթէի և Պերլինի սեղանաւորաց միջեւ բանակցութիւնք կ'կատարուին ռուսական փոխառութիւն մը հրապարակ հանելու։ Այս տեղեկութիւն բոլորովին սուտ է, ըստ որում Ռուսիա բնաւ դիտաւորութիւն չունի փոխառութիւն մը հրապարակ հանելու, կ'ըսէ նոյն թերթը։

ՆԵՂՈՍԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Սուտանի կնճռոտ հարցին վրայ ֆրանսական կարեւոր դիւանագէտ մը հետեւեալը կ'ըսէ. «Մեծն Բրիտանիա երկար ատենէ ի վեր կ'փափաքի Ափրիկէի հիւսիսէն քալել դէպի հարաւ, Դահիրէէն դէպ ի Բարեյուսոյ Գլուխն առանց գրեթէ արիւնհեղութեան։ Բայց պէտք է ընդհատէ իր յառաջխաղացումը։ Ֆրանսա հոն է, և իր իրաւունքով զօրացած, կրնայ հարցնել և նոյն իսկ պահանջել որ խզուի մինչեւ հիմա Նեղոսի խնդրոյն վրայ պահուած լռութիւնն, և ասոր համար ո՛չ անհամբեր եղած կ'ըլլանք ոչ ալ չարակամ։ Երբ կարող դիւանագէտ մը երկար ատենէ ի վեր Նեղոսի հովիտը կ'ուզէ անգլիացնել վարչային, քաղաքական, ելմտական տեսակէտով, պէտք չէ կարծել թէ Ֆրանսա ետ կեցած է իր ստացուածքի իրաւունքէն։ Հիմա ժամանակն եկած է Մեծն Բրիտանիոյ միտքը ձգելու իր հանդիսաւոր յայտարարութիւնները, զոր միշտ կրկնեց այլ բնաւ չգործադրեց։ Ժամանակն յարմար է։ Նեղոսի հովիտն այնքան ծաղկեալ վիճակ մ'ունեցած չէր, հետեւաբար Անգլիա պէտք է յարգէ իր խոստումն և պարպէ Նեղոսի հովիտը։ Եւրոպա և Ֆրանսա թոյլ պիտի չտան որ խոյս տայ այնքան բացորոշ կերպով դաշնադրուած պարտականութիւններէն։»

ԶԻՆԸՆԿԷՑՈՒԹԵԱՆ դեսպանախորհուրդին մասնակցելու հաւանած են Գերմանիա, Աւստրիա և Իտալիա, պայմանաւ որ ապագայ սպառազինութեանց զեղչման մարդասիրական խնդիրը միայն ըլլայ խորհրդակցութեանց առարկայ։

Մ. ԹԻԼԼԷՅԻ ՀՐԱԺԱՐԱԿԱՆԸ.— Ֆրանսայի Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Մ. Թիլլէյ, որ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան հակառակ էր, հետեւեալ հրաժարագիրը մատոյց վարչապետին։— «Տէր՝ Վարչապետ, և սիրելի պաշտօնակից։ Նախարարաց Խորհուրդն որոշեց որ Եղեռնական Նախաքննութեան Օրէնքին 444 յօդուածին տրամադրութեան համաձայն կազմուած յանձնաժողովը գումարուի, քննելու համար դատապարտեալ Տրէյֆիւսի վերաքննութեան առաջարկը։ Պատասխանատուութեան ո՛ և է բաժին չեմ կրնար ընդունիլ կառավարական այն գործին մէջ, որուն հետեւանքը դատին վերաքննութիւնը պիտի ըլլայ, ըստ իմ կարծեաց։ Հետեւաբար կ'մատուցանեմ իմ հրաժարականս Հանրօգուտ շինութեանց նախարարի պաշտօնէն, խնդրելով որ հաճիք յանձնել Հանրապետութեան Նախագահին։ Հաճեցէք ընդունիլ, Տէր Վարչապետ և սիրելի պաշտօնակից, իմ խորին յարգանաց և անձնուէր զգացմանց հաւաստիքը։ ԹԻԼԼԷՅ»

Զօր. Զիւրլէնտէնի հրաժարագիրն ևս միեւնոյն իմաստով է, ինչպէս յայտնի է։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ պաշտօնարանին բոլոր պաշտօնէութիւնը, զոր Զօր. Զիւրլէնտէն անփոփոխ պահած էր երբ Քավէնեաքի յաջորդեց, կ'ըսուի թէ նոր նախարար Զօր. Շանուան ամբողջովին պիտի փոխէ։

ԺԸՆԷՎԻ ՈՃԻՐԸ.—Կ'ըսուի թէ ոճրագործին մեղսակիցներուն խումբը կ'գտնուի Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ։

ՏԱՔԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ.— Հարկն օրէնքը կ'լուծէ, կ'ըսեն։ Էփփինկի սիրահար Լոնտոնցիք, տերող տօթագին ջերմութենէն՝ խելայեղեալ, հանրակառքերու, շոգեկառքերու մէջ ուզածնուն պէս կ'հանուին, առանց փոյթ ընելու իրենց փափկատուն դրացուհին, որ նոյնքան անպատկառութեամբ գլխարկն իբրև հովահար կ'գործածէ, կուրծքին հովին կուտայ առանց փոյթ ընելու գողունի ակնարկները, մինչեւ իսկ սքեմաւորներուն։ Թո՛ղ ճամբաները կառապաններու, հեծանուորդներու մարմրուքը, տօթահար զինուորներու ձիերէն թաւալգլոր անկումը, պարտէզներու մէջ շրջագայողներու նուաղումը. ճեւապաշտ Լոնտոնի համար անսովոր դէպքեր, որոց թիւն ամէն տարիներէ աւելի շատ է այս տարի։

ԾՈՎՈՒ ՎՐԱՅ ՏՌԱՄ ՄԸ.— Պրազիլիոյ և Պալթիկ ծովու միջեւ բանող Կասթոլտ շոգենաւին մէջ ոճիր մը գործուեցաւ՝ երբ Ֆինլանտիոյ Հանկօ նաւահանգիստը կ'մտնէր։ Շոգենաւուն մէջ կային երեք սպայ, 43 ճամբորդ և Մէրի Կասթոլտ անուն օրիորդ մը, որուն համար կ'ըսուի թէ նաւապետութիւն կ'ընէր իր հօր մահուանէն ի վեր։ Կ'երեւի թէ օրիորդն սպաներէն մէկուն, որուն անունն էր Թոմաս Սմիթ, խօսք տուած էր իրեն հետ կարգուելու. բայց ասիկա պատճառ մը չէր որ երրորդ սպան օրիորդին ետեւնէն չիյնար։ Հանկօ հասնելուն նախընթաց իրիկունը, երբ երկու սիրահարները նաւակամուրջին վրայէն կ'դիտէին արեւը մարը մտնելու տեսարանը, երրորդ սպան վեր ելնելով, անգամ մ'ալ խնդրեց Օր. Կասթոլտի ձեռքը։ Օրիորդն պատասխանեց զինքը նաւէն վռնտել առաջին նաւահանգիստ մը հասնելուն պէս, եւ երբ Օր. Կասթոլտ այսպէս մտիկ ընել անգամ չէր ուզեր զինքը, վեցհարուածեանը քաշելով օրիորդը մեռած գետին տապալեց, եւ յետոյ փորձեց անմիջապէս անձնասպան ըլլալ։ Բայց նաւաստիք զինքը բռնելով բանտարկեցին նաւուն մէջ մինչեւ որ նաւը նաւահանգիստ հասաւ։ Օր. Մէրի Կասթոլտ 21 տարեկան էր, իսկ սպան 26 տարեկան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Գ. Ճանչեան Մոսքուացի խմբագիրն իր անձնական քսակէն չէ որ պէտք եղած գումարը դրեր է Ս. Պատրիարքին տրամադրութեան ներքեւ՝ Բալուի վանքին մէջ Որբանոցի մը բացման համար, այլ իր անօրէնութեան ներքեւ հրատարակած «Եղբայրական Օգնութիւն» անուն գրական և գեղարուեստական գրքին հասոյթէն, որով արդէն քանիցս սատարեց կարօտեալներու պէտքերուն։ Թէեւ մեք այս լոկ ռուսերէն գրքին երեսը չտեսանք, բայց տեսնողները կ'ըսեն թէ գեղարուեստական շատ գեղեցիկ գործ մ'է։ Կ'ըսուի թէ ի մօտոյ Բ. տպագրութիւնը պիտի ըլլայ՝ գրական նոր կտորներով և նոր պատկերներով ճոխացած։

—Կ'լսենք թէ Խառն Ժողովոյ վերջին նիստերէն միոյն մէջ առաջարկուեր է այլ եւս առաջնորդական ընտրութիւն կատարելու հրահանգ ղրկել Փոքր Ասիոյ այն վիճակներուն ուր տարիէ մ'ի վեր և անկէ ալ առաջ ղրկուած տեղապահները պաշտօն կը վարեն։ Բայց ի խնդրոյ Կրօն. Ժողովոյ Գերապատիւ անդամներուն, այս առաջարկին նկատառութիւնն յետաձգուեր է։ (Այս վերջինք կ'երեւի թէ Արմաշի սաները դեռ շատ նոր կ'համարին՝ վերջնապէս Առաջնորդ ընտրուելու համար։ Այս մասին ետքը կը խօսինք։)

—Ուրիշ անգամներ մեր քննադատութիւնները խնայած չըլլալով Մանկունի Եպս.ի նկատմամբ, երբ խնդրոյ մը մէջ արդար կ'գտնենք անոր ընթացքը, չենք վարանիր ճերմակին ճերմակ ըսելու, ինչպէս սեւին սեւ կ'ըսենք։ Արդ, կ'լսենք թէ Խառն Ժողովոյ վերջին նստին մէջ, այն մէկ ու կէս ժամու վիճաբանութեան պահուն զոր երէկ յիշեցինք, Մանկունի Սրբազան շատ ուղիղ և հանրօգուտ հայեացքներ պարզեր է լրագրութեան խնդրոյն վրայ, ի պատասխանի Քաղաքական Ժողովոյ անդամոց ոմանց դիտողութիւններուն։ Կրօն. Ժողովոյ նստի մը մէջ, լրագրական հրատարակութեանց շրջանակն՝ ի մասին կրօնական և պատմական խնդրոց՝ կրճատել միտող Սրբազանը՝ բոլորովին լուսաւորուած՝ Խառն Ժողովոյ այս նստին մէջ այնքան յուզուեր է աշխարհականաց ոմանց պահանջումներէն, որ ազգային ներքին գործերու մէջ լրագրական քննադատութեան ազատութեան կողմը գացեր է ջերմապէս և վճռապէս։ (Եթէ իրօք այսպէս եղեր է, բարենիշ մը Մանկունի Եպս.ին։) Իսկ Ս. Պատրիարք Հայրն ազգային ներքին գործերու մէջ մամլոյ արտօնութեանց պաշտպանի դերէն չէ թերացեր Խառն Ժողովին մէջ ալ, ինչպէս չէր թերացած Կրօնական Ժողովին մէջ։ (Ասոր ալ պատճառը թերեւս ա՛ն է որ Ն. Ամենապատուութիւն... քիչ մ'ալ խմբագիր է, խմբագիր եղած ըլլալուն համար ժամանակաւ, և ո՛վ գիտէ թերեւս օր մը նորէն փորձէ իր քաջավարժ գրիչը։)

—Ստեփան Ոսկանի յիշատակը.—Բերայէ կ'գրեն մեզ.—«Երբ Ստեփան Ոսկան խմբագիր էր Բօզօլօ Ռումանոյի (կամ Ռիպիւպլիք, աղէկ չեմ յիշեր հիմակ որո՛ւն), Քավուր, որուն օրկանն էր այս թերթ, օր մը կանչեց Ոսկանն, որ առժամապէս բացակայ խմբագրապետին պաշտօնը կ'վարէր՝ եռանդեամբ զարնելով հակաքավուրեաններն, և ըսաւ. «Շա՛տ աղէկ կ'գրէք, Սիննոր Ոսկան, շատ լաւ կ'քննադատէք, միայն թէ մ'մոռնաք ձեռնոցնիդ դնել՝ զարկած ատեն։» —Մեք ալ նոյնը կ'մաղթենք Բէ-ղներէնին։»—(Ծ. ԽՄԲ. Ստեփանոսն ա՛յնքան ազնուր է, որ անոր հետ մէկ տեղ սրուած խրատին ըսելիք չի մնար։)

—Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տ. Ներսեսեան և Ցարարերական դիւանի տեսուչ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան այս առաւօտ Օրթագիւղի Թաղ. Խորհրդարանը գացին քննութիւն կատարելու գերեզմանատան մասին, որ ինչպէս կ'յիշուի, խնդրոյ առարկայ եղած էր Թաղ. Ժողովոյ նախորդ մէկ նիստին մէջ։

—Տ. Յովհաննէս Ա. քհնյ. Մկրեան 144 կտոր եկեղեցական զգեստ, սպաս, գիրք ելն. ղրկած է Պատրիարքարան գաւառային կարօտ եկեղեցիներու համար։

—Տրապիզոնի առաջն. տեղապահ Տ. Խորէն Ծ. Վ. Պէհրիկեան իր թեմերն այցելելով, Թիրէպօլուի և Խօրա գաւառակին ազգ. գործերը կարգադրեր և դպրոցները բացեր է։ Ցեանդ Կիւմիւշխանէ այցելեր և հոն ալ ինչ ինչ կարգադրութիւններ ընելով դարձեր է Տրապիզոն։

—Տեսնելով որ Գումգաբուի Դպրի վերջին առժամեայ Թաղական Խորհուրդը չէ ստանձնած իր պաշտօնն, և թաղային եկեղեցական գործերն երեսի վրայ մնացած են, Ս. Պատրիարք Հայրը Պատրիարքարանի պաշտօնէութենէն հետեւեալ անձանց պաշտօն տուաւ վարել նոյն թաղի մատակարարութեան գործը ցնոր անօրինութիւն։ Այս անձինք են Բ. գործակատար Յարութիւն էֆ. Գասպարեան, գանձապահ Խաչիկ էֆ. Մարգարեան, և անցագրատան դիւանի տեսչի օգնական Տիգրան էֆ. Նշանաճեան։

—Սամաթիոյ Նոր-Թաղի Թաղ. Խորհուրդը գրութեամբ մեզ ծանուցանէ մեզ թէ ի նպաստ նոյն թաղի հրկիզեալներուն նուիրած են Ս. Պատրիարք Հայրն 540 ղրշ., Սամաթիոյ երից թաղից Աղքատախնամն 300 ղրշ., Սամաթիոյ մէկ քանի բարեսէր երիտասարդաց ձեռամբ 298 ղրշ. և Սիմոն էֆ. Քայսէրեան 190 ղրշ., գումար 1328 ղրշ. որ յատկացուած է 22 վերջին աստիճանի կարօտ ընտանեաց պատսպարման և ապրուստին։ Նոյն գրութեամբ Թաղ. Խորհուրդն հրաւէր կը կարդայ բարեսէր ազգայնոց՝ նպաստելու գթութեան կարօտ հրկիզեալներուն։

—Ուսումն. Խորհուրդն իր երէկի նստին մէջ, ատենապետութեամբ Տքդ. Թորգոմեան էֆ.ի, տեղեկանալով որ Սկիւտարի Ս. Խաչի վարժարանն այս տարի շրջանաւարտներ ունեցած է բայց չէ ներկայացուցած Քննիչ Ցանձնաժողովոյ, որոշեց հրաւիրել Թաղ. Խորհուրդն որ շրջանաւարտները ներկայացնէ Խորհրդոյ առաջիկայ նստին։— Ս. Փրկչի Որբանոցի Խնամակալութեան ընտրութիւնը կատարուած և Հոգաբարձութեան կողմէ վաւերացումը խնդրուած ըլլալով, հաստատեց այդ ընտրութիւնը։ Խնամակալութեան անդամք են, 1. Պօղոս էֆ. Քէրէստէճեան, 2. Պետրոս էֆ. Կարապետեան [Ուսումն. Խորհուրդէն նշանակեալք], 3. Գրիգոր էֆ. Ալեանաքեան, 4. Լեւոն էֆ. Բանիկեան [Հոգաբարձութեան կողմէ նշանակեալք]։—Զբաղեցաւ Ղալաթիոյ Ազգային Մատենադարանի խնդրով և որոշեց նոր յանձնաժողով մը կազմել՝ առաջ հրաւիրել նախորդ կարգադիր Ցանձնաժողովոյ մնացեալ անդամներն առաջիկայ նստին։

—Տեղեկանալով որ Ֆէրիգիւղի ազգ. Նախակրթարանի վարժուհին, հակառակ Կազմական Կանոնագրի, հրաժարեցուցեր է պաշտօնէն, որոշեց ի բացատրութիւն հրաւիրել նորակազմ Թաղ. Խորհուրդը։ (Տակաւին երէ՛կ կազմուիլ և Ուսումն. Խորհրդոյ հետ անմիջապէս վէճի բռնուիլ. իրաւ որ Ֆէրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդն եռանդով փարեր է իր պաշտօնին։ Ծ. ԽՄԲ.)

—Դուիթ Դրեանցի վրայ Դիլիջանէ Մկրտիչ Շահնազար էֆ.ի մեզ ղրկած յօդուածին Բ. մասն ԲՇ.ի թուով պիտի հրատարակենք։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնն երէկ կատարուեցաւ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը Միջօրէին կառքով յիշեալ մզկիթը գնաց, և Ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ, հանդէսով կայս. պալատ վերադարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կ'գտնուէին Սըր Ա. Պարթլէթ, իր որդւոյն հետ, Պուլկարաց Եկզարքը, Անգլ. դեսպանատան Ա. թարգման Մր. Պլոք, և ուրիշ 92 օտարազգիք, որոցմէ ոմանք արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄՆՔ

«Երէկ, Ուրբ., Սէլամլըքի արարողութենէն վերջը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, աւստրիական դեսպան Պառոն Քալիչէ պատիւ ունեցաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան ներկայանալու անպաշտօն կերպով»։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ ՀՐԴԵՀԸ

«Երէկ, Նիկոմիդիոյ շուկային կողմ, ածուխի մթերանոցէ մը հրդեհ ծագելով, 200 խանութ, 1 տուն և 1 Մեճիտ հրոյ ճարակ եղած են։ Վեհ. Սուլթանն այս ցաւալի լուրն առնելով շատ զգածուած է։ Կայս. Իրատէ մը համաձայն, թէև ամէն ջանք ի գործ դրուեր է հրդեհը մարելու համար, սակայն մի կողմէ շէնքերուն փայտաշէն, խարխուլ և խիտ առ խիտ ըլ-

լալն, և միւս կողմէ փչող սաստիկ հովը պատճառ եղած են հրդեհին ծաւալման, և Աստուած մի՛ արասցէ, թէև հրդեհին շրջանակն աւելի ընդարձակուելու հաւանականութիւն կ՚ընծայէր, սակայն փա՛ռք Աստուծոյ, յաջողած են մարել, ինչպէս տեղական իշխանութեանց կողմէ ծանուցուած է: Վհց. Սուլթանն հրամայած է որ այրած մզկիթը նախորդէն աւելի ընդարձակ ըլլալու պայմանաւ վերաշինուի իր անձնական գանձուն ծախքով, եւ հրկիզեալց վիճակին բարւոքման մասին ի՛նչ տնօրինութիւն ընել որ հարկ է՝ տեղեկագրելու համար յանձնաժողով մը կազմուի տեղւոյն կառավարչէն, զինուորական հրամատարի փոխանորդէն, թաղապետութեան նախագահէն եւ ուրիշ պէտք եղած անձերէ: Կայս. այս Իրատէն երէկ գիշեր իսկ հաղորդուեցաւ տեղական իշխանութեանց»,

---

ԼԻԱԶԱԹԻ ոսկի Շքանշան տրուեցաւ Պուլկարիոյ Եկզարքին, և զանազան կարգի պատուանշան՝ այն պուլկար եկեղեցականներուն որք Պուլաթու պուլկարական նորակառոյց եկեղեցւոյ օծման հանդէսին առթիւ Պոլիս եկած են:

ՕՏԱՐ ՀԻՒՊԱՏՈՍԱՐԱՆԱՑ թարգմաններու անուանց ցանկն Արտաքին գործոց նախարարութեան կողմէ հաղորդուեցաւ Դատական նախարարութեան, և այս վերջինն ալ հաղորդեց զայն դատարանաց նախագահներուն: Այս ցանկ հաղորդուեցաւ նաև կառավարական միւս պաշտօնատանց:

ՎԱՆԱՅ Արճէշ գաւառակին մէջ, զօրանոցի մը շինութեան ձեռնարկուած է տեղական հանգամանքութեամբ: Այդ գաւառակին մէջ ցարդ զօրանոց չկար զօրաց բնակութեան համար:

ՍՂԵՐԴԻ Բաղդէացւոց արքեպիսկոպոս Տ. Եմմանուէլ Եուսուֆ, որ ժամանակէ մ՚ի վեր մայրաքաղաքս եկած էր իր աչաց տկարութիւնը դարմանել տալու համար, երէկ կայս. արտօնութեամբ Վիեննա ուղեւորեցաւ:

ՎԱՐԴԻ ԻՒՂ.—Գըրշէհրի եւ Գոնեայի մէջ բնակող Գըզանլըքցի իւղամ գաղթականք վարդի մշակութեան ձեռնարկած եւ առեւտրական նախարարութենէն մեծաքանակ վարդատունկ խնդրած են:

ՊԷՕՅԻՒՔՏԵՐԷԻ ՀՐԴԵՀԸ.—Քաղաքապետութիւնը, Պէօյիւքտէրէի հրկիզելոց նպաստամատոյց Յանձնաժողովոյ նախագահին Թէզքերէ մ՚ուղղելով, ծանուցած է թէ Քաղաքապետական պաշտօնատան մէջ նպաստամատոյց Յանձնաժողով մը կազմուած է, և թէ անոր պէտք է յանձնել ցարդ հանգանակուած գումարը:

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.—Երէկ կարծես հրդեհներու մասնաւոր օր մ՚էր: Նիկոմիդիոյ աղետալի հրդեհն երէկ ցերեկ պատահած է: Նոյնպէս, երէկ, ժամը 9ին միջօրէր, Սթենիա Հիլմի պէյի բանջարանոցին Թաւուտքը բռնկելով բաւական տեղ այրեցաւ: Իսկ գիշերը ժամ կէսին Պէշէքի մէջ Թէվֆիգ պէյի տունէն հրդեհ ծագելով, նոյն տունը միայն այրեցաւ: Մէկ ժամ վերջը, Բերայի կառավարական պաշտօնատան մօտ, Նալչաճիի մը խանութէն հրդեհ ծագելով, արագ օգնութեանց շնորհիւ՝ ծաւալումն արգիլուեցաւ և միայն նոյն խանութն հրոյ ճարակ եղաւ:

ՑԵՐԵԿ ԱՏԵՆ ՅԵԼՈՒԶԱԿՈՒԹԻՒՆՔ.—Երէկ, միջօրէէն առաջ, Բերայի Նէնի-Զարչի Թաղին մէջ մարդ մը իր տունը կ՚երթար, երբ երկու հանրածանօթ Թուրք չարագործ, Գըզադ Մէհմէտ և իր անբաժան ընկերը, կեցուցին զայն, և լաւ մը տփելէ վերջ կողոպտեցին:

—Գասըմ-Փաշայի պողոտային վրայ ալ, նախընթաց իրիկուն, երեք չարագործներ, պարտիզպան Թանաշի վրայ յարձակելով, 200 ղշ.ը կողոպտեցին:

—Պաճճէ-գարու բնակող ատամնաբոյժ Մ. Նաթալ՝ Բերայի Թէփէ-Պաշիի պարտէզին ետեւէն անցած պահուն, յարձակումն կրեց երկու չարագործներու կողմէ, որք ժամացոյցն ու դրամապանակը չորթեցին: Սակայն ոստիկանութիւնն յաջողեցաւ ձերբակալել այս չարագործներն որք են՝ Նէտիպէյա Պէքիր և իր անբաժան ընկերն Օսման:

ՊՏՈՅՏ Ի ՊՐՈՒՍԱ.—Մ. Բօլ Սթէփանովիչ բազմաթիւ բարեկամներ պտոյտի մը հրաւիրած է ի Պրուսա: Այս նպատակաւ մասնաւոր շոգենաւ մը վարձած է, որ երէկ առաւօտ Մուտանիա ուղեւորեցաւ:

ՈՃԻՐ.—Տրապիզոնի նահանգին Պալճիլէ գիւղը սոսկալի ոճրի մը թատր եղած է: Քանի մը իսլամներ, իրենց կրօնակիցներէն մէկուն տունը մտնելով բռնի, դաշունահար սպաններ են անոր կինն, որ յղի էր եղեր: Ոստիկանութիւնն յաջողած է ձերբակալել այս չարագործները:

ՊՐՈՒՍԱՅԻ նահանգին Ուշաք գաւառակին Գարա-Եօլ Տէրէսի կոչուած տեղը, բուրդ գզելու գործարան մը պիտի հաստատուի, որոյ մեքենաները ջրով պիտի շարժին: Խալիի քանի մը գործարանատէրեր միանալով, սոյն գործարանին շինութեան արտօնութիւն խնդրած են Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն, որ տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարել տալէ վերջ, այսպիսի ձեռնարկի մը օգտակարութիւնը գնահատելով, ըստ այնմ տեղեկագրած է Բ. Դրան՝ խնդրուած արտօնութիւնը տալու համար:

ՉՆՈՐՆԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.—Կայս. կառավարութիւնն եւս իր բարձր հաճութիւնն յայտներ է Նիքոլա կայսեր մարդասիրական խորհուրդին, և եւրոպական լրագիրք կ՚ըսեն թէ կայս. կառավարութիւնը Զինընկեցութեան Դեսպանախորհրդոյ մասնակցելու իր տրամադրութիւնն յայտնելով հանդերձ, փափաքեր է կանխաւ գիտնալ Դեսպանախորհրդոյ աշխատութեանց հիմնագիրը: Այս առթիւ կայս. կառավարութիւնը ծանուցած է նաև թէ վերջին պատերազմէն ի վեր իր ապառազինութիւնն առաջ տարած և կատարելագործած է:

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ Սինոդը Մէնլիքի մետրապոլիտը Պոլիս հրաւիրած է իր ապօրէն արարքներուն համար: Այս առթիւ կ՚ըսէ Սէրվէթ. «Յունաց Պատրիարքարանը լաւ կ՚ընէ եթէ պաշտօնանկ ընէ այդ մետրապոլիտն որ իր յոռի ընթացքով հաչակ հանած է, եւ անոր տեղ տէրութեան չահերը ճշմարտապէս գիտցող պատուաւոր մէկը մետրապոլիտ կարգէ: Կ՚կարծենք թէ Պատրիարքարանն, անոր նմաններուն նկատմամբ ալ նոյն տնօրէնութիւնն ի գործ դնելով, կառավարութեան հանդէպ իր պարտաճանաչութիւնն ապացուցած կ՚ըլլայ»:

ԻՍԿԷՆՏԵՐՈՒՆԻ մաքսատունն հիմնովին պիտի նորոգուի կայս. հրամանաւ:

ԹԱՐՄ ՊՏՈՒՂՆԵՐՈՒ մաքսատան տնօրէն Իզզէթ էֆ. և Ա. քարտուղար Ֆայիզ էֆ. պաշտօնանկ եղան ինչ ինչ զեղծմանց պատճառաւ:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Եաֆա գաւառակին երեք գիւղերուն մէջ, հրէական երեք աղօթատեղիներու շինութիւնն արտօնուեցաւ կայս. հրամանաւ,

ՏՓՈՑ.—Մանասթըրի նահանգին Կուսինա գաւառակին մէջ գտնուող վաշտ մը զօրաց Իմամը՝ Ֆուատ էֆ.՝ օսմ. զօրաց մատակարարուած նպարեղէնին դէմ դիտողութիւն ըրած էր ըսելով թէ օրինակին չէր համապատասխաներ: Յանձնաժողովն, ասկէ սրտմտելով, իր մարդոց ձեռամբ լաւ մը տփել տուաւ այս պարտաճանաչ Իմամն, երբ գիշերային իր տունը կը վերադառնար: Հէք իմամին զանազան կողմերը վիրաւորուեցան ընդունած բիրի հարուածներէն: Գ. զօրաբանակի հրամատարութիւնը պահանջած է Սպարապետութենէն որ յանցաւորները խստիւ պատժուին: Այս վերջինն ալ պէտք եղած զեկոյցն ըրաւ Դատական նախարարութեան:

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— «Շաուլ Ռուբէն կիւրճի» Ընկերութիւնը Պաղտատի մէջ սնանկացած ըլլալով, Մանչէսդըրի մէջ ունեցած մասնաճիւղին գոյքերն արգելքի տակ դրուած են: Արտաքին գործոց նախարարութիւնը տեղեկութիւն խնդրած էր Լոնտոնի օսմ. դեսպանատունէն թէ սնանկութեանց կարգադրման համար, Անգլիոյ և օտար տէրութեանց միջեւ դաշնագիր մը կա՞յ թէ ոչ: Լոնտոնի օսմ. դեսպանատունը ծանուցած է թէ սնանկութեանց նկատմամբ, օտար դատարաններու կողմէ տրուած վճռագրերուն գործադրման եղանակի մասին, Անգլիոյ և օտար տէրութեանց միջեւ ո՛չ դաշնագիր կայ կնքուած և ո՛չ պայմանագիր, և թէ Անգլիա, սնանկութեան գործերու մէջ, միջազգային օրինաց տրամադրութիւններուն միայն կ՚հետեւի:

ՀԵՌԱԳՐԱՑ և Թղթատարական վարչութիւնն որոշեց Սուրիոյ և Պէյրութի կուսակալութեանց և Երուսաղէմի համար 24 հեռագրական նոր պաշտօնեայ կարգել, որոցմէ 14ը Պոլսէն ընտրուեցան և 10ը տեղւոյն վրայ պիտի ընտրուին: Ասոնք 1000ական ղրշ. ամսական պիտի ստանան:

ԱԼԱՇԷՀԻՐԷ մինչեւ Աֆիոն Գարահիսար երկարող երկաթուղւոյ գծին շրջակայ քանի մը գիւղերու բնակիչք կ՚հակառակէին Անատօլուի ուրիշ կողմերէն բերուած ոչխարներու հօտերուն անցքին՝ իրենց գիւղերէն: Զեռնհաս իշխանութիւնք հարկ եղած հրամանը ղրկեցին տեղական իշխանութեանց՝ արգիլել այդ գիւղացւոց ապօրէն արարքը: Ամէն ոք ազատ է իր ոչխարներն ուզած տեղը փոխադրելու:

ՍԷՐԷԶԻՑ հարուստ վաճառական մը, Հաճի Ապտուլլահ, Սէրէզէ մինչեւ երկաթուղւոյ կայարանը թրամուէյի գիծ մը շինելու արտօնութիւն խնդրած է: Այս ծրագիր մեծ գոհունակութեամբ ընդունուած է քաղաքին ժողովուրդէն:

ՏՔԴ. ՃԷԼԱԼԵԱՆ

[illegible] —Բերա, Մեծ Փողոցի ուղղութեան վրայ, Մխաք փողոց, թիւ 4, ուր ամէն օր հիւանդ կ՚ընդունի: 30—1

Ա. Զ. Դ.— Հրատարակուեցաւ Յակոբ Խոփլեանի Մանկական Երգերը: Մանկապարտէզներու յատուկ սոյն երգարանը կ՚պարունակէ ձայնագրեալ երգեր ջութակի և դաշնակի համար: Կը ծախուի Պոլիս Ֆինճանճըլար եօգուշ Մատթէոսեան գրատունը. գինն է 6 ղրուշ: 3—1

Ա. Զ. Դ.— Դաշնակահար Օր. Ս. Մ[illegible] պատիւ ունի ծանուցանել թէ Կ. Պոլիս դարձած ըլլալով, պատրաստ է վարժարանաց և տուներու մէջ դաշնակի դասեր աւանդելու: Դիմել Ղալաթիա Քօմիսիօն խան թիւ 23, Ե. Վրոյր էֆ. և ընկ. Թղթավաճառատունը: 3—1

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՕՐԼԷԱՆԻ ԴՈՒՔՍԻՆ.—Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան հակառակորդ Օրլէանի դուքսն հետեւեալ յայտարարութիւնն հրատարակեց, ուղղեալ առ ֆրանսացի ժողովուրդն. «Վերջապէս հայրենեաց պատուոյն եւ ապահովութեան դէմ գործուած գարշելի դաւին հեղինակներն հիմա վար առին իրենց դիմակը: Նախարարք անոնցմէ վախնալով, անոնց մեղսակից ըլլալու չափ ստորնացան: Բան մը եւս չկեցուց զիրենք, ոչ իսկ պատերազմական պաշտօնատան մէջ իրարու յաջորդող զինուորական եւ քաղաքային պաշտօնէից կողմէ յաճախ և մասնաւոր նշանակութեամբ կրկնուած ապացոյցները: Այսօր ընդունելով հանդերձ թէ դատապարտելոյն յանցապարտ ըլլալուն վրայ կասկած ծագած չէ իրենց մտքին մէջ, հանրային կարծիքն հանդարտեցնելու պատրուակին տակ, առանց խորհուրդ իսկ հարցնելու հանրային կարծեաց վաւերական ներկայացուցիչներուն, առանց որոց իրենք բան մը չեն արժեր, վճռեցին այնպիսի խնդիր մը որ ազգային խնդիր մ՚է, ինչպէս իրենց խորհրդակցութիւններն ալ կ՚ապացուցանեն: Կ՚ջանան իրենց անձնական շահուց համար խեղաթիւրել Ֆրանսական Խորհրդարանին բեմին վրայ բացատրուած ճշմարիտ խորհուրդ մը, որ իմ սիրտս ալ թունդ հանեց: Ֆրանսացի՛ք, մեք մեր երկրին մէջ տէր ենք: Անոնք որ իրենց երկրին մէջ տէր են, կ՚հրամային, չեն հնազանդիր: Վնասակար եւ գաղտնի թշնամի պետութեան մը հրապատակ գերիներ կ՚յաւակնին բռնի մեր վրայ դնել կամք մը՝ որուն իրենք ենթարկուեցան: Դուք պիտի ենթարկուի՞ք այդ կամքին, Ֆրանսացի՛ք: Սահմանադրութիւնը ջնջուեցաւ, նոյն իսկ այնպիսիներէ՝ որոց միակ տիտղոսն էր այն, և որք առոտ կոխեցին զայն: Ձեր ամէնէն նուիրական իրաւունքները կ՚բռնաբարուին նախատալից կերպով: Ասոր պիտի հանդուրժէ՞ք, ո՛վ Ֆրանսացիք: Զինուորական Դատարաններէն իբրեւ մատնիչ դատապարտուած մարդուն անմեղութիւնն ապացուցանելու պատրուակաւ, կ՚ջանան Բանակը կործանել, կ՚ջանան Ֆրանսան փճացնել, ո՛վ Ֆրանսացիք: Բայց չպիտի թոյլատրենք:»

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ կառավարութիւնը Նէօշաթէլի մէջ ձերբակալեց քանի մը իտալացի ծայրայեղներ:

ՃԱՊՈՆԻ բանտերուն մէջ գտնուող օտարական յանցաւորներուն համար մասնաւոր կերակուր տալու խնդիրն այս պահուս կ՚քննուի Եոքոհամայի մէջ:

ՖԱՇՕՏԱ.—Ֆրանս. լրագիրք կ՚ըսեն թէ Մառշանի արշաւախումբն 1896էն ի վեր երկրախուզութիւններ կ՚ընէ Վերին Նեղոսի կողմերը: Մառշան հարիւրապետ Բարիզէն մեկնեցաւ 1896 յունիս 23ին ֆրանսական Քոնկօն Նեղոսի կցելու պաշտօնով: Յուլիս 22ին Լօանկօ հասաւ, և հոն կազմակերպեց իր խումբը Սենեկալցի զինուորներէ և բեռնակիրներէ, եւ պատրաստութիւն տեսաւ միանալու Վերին Ուպանկիի Վարիչ Մ. Լիոթառի, որ այն կողմերուն ֆրանսական պահնորդն էր: Մառշանի Լօանկա հասնիլէն ութ ամիս վերջ արշաւախումբն համախմբուեցաւ Պանկիի մէջ, [Ուպանկիի սահմաններուն մէջ]: Պանկիէն Սէմիօ գնաց, Սէմիոյէն Թամպուրա, եւ այս վերջին կէտէն Մէշրա-էլ-Րէք, Պահր-էլ-Կազէլի վրայ: Ամէնէն աւելի դժուար գործողութիւնն էր ճամբորդութեան աղխերը փոխադրելը: Մառշան իրեն հետ ունէր երկու թնդանօթանաւ, վաթսուն ոտք երկայնութեամբ, և երեք մակոյկ, յիսուն ոտք երկայնութեամբ, ալումինիոմէ շինուած, ընդամէնն եօթն հազար լիպրա ծանրութեամբ: Վերջին կառավանն հազիւ կրցաւ 1897 Ապրիլ 13ին Կանքօ հասնիլ, որ Պանքիէն 343 մղոն հեռի էր: Արշաւախմբին յառաջապահներն Սէմիօ հասան Յուն. 17ին: Օգոստ. 27ին Մ. Ֆէտէռպի և Իւզէս դքսին արշաւախմբին վերջին մասերն ալ Թամպուրա ժամանեցին, Նեղոսի եզերքէն քիչ մը հեռի: Հոս կսկսի արշաւախմբին բուն գործը, քանի որ Նեղոսի մօտեցած էր այլեւս: Տարի մը առաջ Մ. Լիոթառ զինուորական կայեան մը հաստատած էր Ազանտէս ցեղին մէջ, որուն իշխանն ընդունած էր ֆրանսական թեւարկութիւնը: Մառշանի արշաւախմբին երկրախուզութեանց կեդրոնն էր Թամպուրա: Մ. Լիոթառ յառաջացաւ մինչեւ հիւսիսային արեւմուտք Տէմ-Զիպէր կամ Տէմ-Սիւլէյման, զոր Յունիս 1ին գրաւեց: Մառշանի նպաստակիցն էր Ռոմպէք, արեւելեան կողմը: Արշաւախմբին երրորդ մասը քալեց դէպ ի Ճուր Կաթաս: Պահր-էլ-Կազէլի ճամբով Մէշրա-էլ-Րէք հասնելու հրաման տրուած էր այդ արշաւախմբին որուն պետն է Մանժէն հարիւրապետ: Մառշան և Լիոթառ Թամպուրա վերադարձան, ուր ամէն բան պատրաստեցին՝ Հօտ.ին Նեղոսն ի վեր արշաւելու համար: 1898 Մարտին, արշաւախումբը Մէշրա-էլ-Րէք հասաւ, որ ժամանակաւ Նեղոսի վրայ բանող շոգենաւուց եգիպտական հին գծին վերջին ծայրն էր: Հոն քիչ մը առեն մնացին Ֆաշոտա երթալու դիտաւորութեամբ, եւ տարակոյս չկայ հիմա թէ Էմիրին մարդոց Ֆաշոտայի մէջ տեսած ապստամբութիւնը Մառշանի արշաւախմբին մէկ մասն է, եթէ սակայն ամբողջը չէ:

—Թայմզ կ՚իմանայ թէ Գերմանիոյ և Իտալիոյ զինուորական կցորդներն՝ հարիւրապետ Թիէտման և կոմս Քալոտէրայի, պիտի ընկերանան Քիչնէր փաշայի ի Ֆաշոտա:

—Քիչնէր փաշա պիտի կրնայ, կ՚ըսէ Թայմզ, Մառշանն անգործութեան և անկարողութեան դատապարտել առանց կռուի, վասն զի ֆրանսացի հարիւրապետն իր պարենաւորման կեդրոնէն հարիւրաւոր մղոն հեռու կը գտնուի: Վերին Ուպանկիի հետ հաղորդակցութեան մտնելու և հարկ եղած ուտելիքն հայթայթելու համար, իր ունեցած զինուորներէն շատ աւելին պէտք էր ունենալ:

—Տէյլի Կրաֆիք Բարիզէ առած տեղեկութեանց համաձայն կ՚ծանուցանէ թէ արտաքին գործոց նախարար Մ. Տէլքասէ, վերջին օրերս Բարիզի անգլիական դեսպանին յայտարարած է որ եթէ Մառշանի արշաւախումբը Նեղոսի մօտ հասած է, ասի աւելի ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ և ո՛չ թէ քաղաքական յաջողութիւն մը նկատելու է: Մ. Տէլքասէ դեսպանէն խնդրած է որ իր ըսածը գաղտնի պահուի:

ՉԻՆԱՍՏԱՆ.— Կարգ մը կայսերական հրովարտակներ հրատարակուեցան վերջին օրերս: Կայսրն իր հպատակներուն երկար բացատրութիւններ կուտայ իր ընթացքին վրայ: Կ՚ըսէ թէ Արեւմուտեան քաղաքականութիւնը շատ մը կէտերու մէջ գերազանց է, ուստի մտադիր է լաւ կէտերն ընդունիլ եւ մէկդի թողուլ դէշ կողմը: Հետեւաբար ժողովրդեան օժանդակութիւնը կը խնդրէ, որպէս զի զօրաւոր և յաջող ըլլայ Չինաստան: Յաջորդ օրն ուրիշ հրովարտակի մը մէջ բոլոր Չինաց արտօնութիւն կ՚տրուի խնդրագիր տալու. բան մը որ մինչեւ հիմա առանձնաշնորհեալ դասակարգի մը իրաւունքն էր: Ուրիշ հրովարտակ մը կ՚տրամադրէ ամբողջ կայսրութեան մէջ ամէն ամիս ելից և մտից հաշուեկշիռը շինել և հրատարակել: Վերջապէս կայսրն հրամայած է որ իր հրովարտակներն երկրին ամէն կողմը պատերուն վրայ փակցուին, որպէս զի ժողովուրդը կարենայ գիտնալ կայսեր ըրած ջանքերն իր բարւոյն համար:

—Անգլ. լրագիրք հեռագիր մը կը հրատարակեն Շանկայէ թէ Ռուսերը շոգենաւի երթեւեկութիւն մը պիտի հաստատեն Եանկ-Չէ-Քեանկ գետին վրայ:

—Տէյլի Մէյլ յայտարարելով թէ Նիու Զուանկ երկաթուղւոյն մենաշնորհն Հօնկ-Քօնկ-Շանկայի պանքային շնորհուած է, կ՚ըսէ թէ ասիկա նշան մ՚է որ չինական խնդրոյ մասին Անգլիոյ և Ռուսիոյ մէջ բարեկամական յարաբերութիւններ հաստատուած են:

—Բէքինի մէջ շատ կ՚խօսուի Ռուսիոյ, Ֆրանսայի, Պելժիոյ, Սպանիոյ և Հոլանտայի դեսպաններուն Լի-Հունկ Չանկի ըրած այցելութեան, եւ անոր պաշտօնանկութեան մասին իրենց յայտնած ցաւակցութեան համար:

ՄՐ. ՍԻՍԻԼ ՌՈՏՍ, Բարեյուսոյ գաղթականութեան վերջին ընտրութեանց մէջ 100,000 անգլ. ոսկի ծախսեր է: Այդ գաղթականութեան Աֆրիքանտըր (ընիկ հօլանտական) կուսակցութեան էն կարեւոր թերթը կ՚յայտարարէ թէ Ռոտէզիայի էն լաւագոյն հողերէն իբր 6 միլիոն արտավար տեղ օտար ընկերութեանց տրուած է: Հետեւապէս, Աֆրիքանտըրներն ո և է շահ չունին պաշտպանելու Մր. Սիսիլ Ռոտսի կամ Ռոտէզիայի շահերը:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Թերթերը մեծ գովեստով կ՚խօսին Ֆրանսայի պատերազմական նորընտիր նախարարին վրայ, և կ՚ըսեն թէ Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութիւնը կրնայ տեղի ունենալ կամ ոչ, առիկա Ռուսիան չի շահագրգռեր:

—Ռուսիոյ պատերազմական նախարար Զօր. Քուրոբաթքին Պիարից պիտի երթայ, Օտեսայի զինուորական ռազմափորձերուն ներկայ գտնուելէ վերջ:

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ մը ծագեցաւ անցեալ ԲՇ. գիշեր Միլլուօլի նաւարաններուն մէջ, Լոնտոնի արեւելակողմը, Թէյմզի վրայ: Շինուելու վրայ եղող երեք մեծ նաւեր ամբողջովին այրած են: Վնասն 100,000 անգլ. ոսկի կ՚հաշուուի:

ՎԵՍՈՒՎԻ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄԸ կ՚շարունակէ ծայրագոյն սաստկութեամբ: Լաւան աւերից լերան կողին վրայ գտնուած անտառը: Մոխիրի թանձր ամպերեւ մը կ՚տեղայ կեդրոնական խառնարանէն: Առաջնորդներու կայանը մոխիրներու տակ թաղուած է, և առաջնորդք դէպի Բոմբէի կ՚փախչին:

ՏՐԷՅՖԻՒՍԵԱՆ ԽՆԴԻՐ.— Էքօ տը Բարի, Էնդրանսիժան, Լիպր Բառօլ կ՚ծանուցանեն թէ պատերազմական նախարար Զօր. Շանուան Բարիզի զինուորական կառավարչին յանձնած է այն պաշտօնագրերն որոցմէ յայտնի եղած է թէ Բիքառ Էսդերհազին ամբաստանող տոմսակը խարդախած է: Բիքառ ասոր համար բանտարկուած է, եւ խարդախութեան ամբաստանութեամբ Զինուորական Ատենին առջեւ պիտի քաշուի:—Կ՚ըսուի թէ Զօր. Բէլլիէօ, Բարիզի զօրաբանակին հրամատարը, պաշտօնանկ պիտի ըլլայ. ասհա՛ Հանրիի խարդախութեան մէկ նոր զոհը:

—Վերջին լուրի մը նայելով, ո՛չ թէ Զօր. Շանուան, այլ նախկին պատերազմական նախարար Զօր. Զիւռլէնտէն էր որ զԲիքառ դատի ենթարկել տուաւ: Աժանս Հավաս կ՚յայտարարէ թէ կառավարութիւնը բնաւ մատ չունի այս դատին մէջ, որ միայն զինուորական իշխանութեան ձեռօք եղած է:

—Բիքառի դէմ եղած ամբաստանութեան գլխաւոր ապացոյցն է «Կապոյտ Տոմսակը»: Ասի ուրիշ բան չէ, բայց եթէ երկտողիկ մը, զոր ժամանակաւ Բարիզի Գերմանիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդ Շվարցքօբէն Էսդերհազիի ուղղած էր, բաղձանք յայտնելով որ իրեն յանձնած պաշտօնագրերուն նկատմամբ ընդարձակ եւ գրաւոր բացատրութիւններ տայ:

—Ֆրանսայի Ազատ Որմնադրաց ընկերութեան 300 ներկայացուցիչները ծերակուտական Տրմօնի նախագահութեան ներքեւ ժողով գումարելով, օրակարգ մը քուէարկեցին, որով Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութիւնը կ՚պահանջեն, և կ՚յայտարարեն թէ մինչեւ հիմա եղածներուն պատասխանատուն կղերականք, Պօլանժէականք, Միապետականք և Պոնապարդեանք են: Ասոնք պղտոր ջուրին մէջ ձուկ որսալ և Ֆրանսայի արդի ներքին երկպառակութիւններէն օգտուիլ կ՚ուզեն:

—Գնդապետ Բիքառի յայտարարութիւնը.— Բիքառ դատարանին առջեւ բարձրաձայն յայտարարեց. «Անմիջապէս կ՚բաղձամ որ դատուիմ: Պիտի ապացուցանեմ թէ ինծի դէմ եղած խարդախութեան ամբաստանութիւնը զրպարտութիւն է: Այս իրիկուն գուցէ Շէրշ-Միտիի զինուորական բանտն ըլլամ և խօսելու առիթ չունենամ: Կարեւոր կ՚համարիմ հրապարակաւ յայտարարել: Երբեք Լըմէրսիէ-Բիքառի չուանովն ինքզինքս պիտի չխեղդեմ, և ոչ ալ դէր-գնդապետ Հանրիի ածելին պիտի գործածեմ: Անձնասպան պիտի չըլլամ. եթէ գլխս մեռած գտնեն, ըսել թէ գլխս սպաննած են:» Բիքառի այս յայտարարութիւնը սաստկօրէն յուզեց ունկնդիրներն, որք կասկածիլ սկսան թէ մի գուցէ Գնդ. Հանրի ալ սպաննուած ըլլայ:

[Նոյե Ֆրայէ Բրէսէ, 22 Սեպ.]

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Այսօր գիները փոքր անկում մը ունին նորէն: Քոնս.ը Բարիզի Սակարանին մէջ 22 ղշ. 35 սնդ. ու Երկ.ն 108ուկէս մնալով գոցուեր են: Իսկ Լոնտոնի մէջ 22 ղշ. 9 սնդ.: Սպանիականը կ՚արժէ այսօր 43.45 և ամուր կ՚բռնուի: Անշուշտ կ՚յիշեն [illegible] Սեղանաւորական մասին հետաքրքրուողներն որ, ասկէ քանի մը ամիսներ առաջ, երբ 29ուկէս 30ի մէջ տեղուանքն էր այս թուղթին գինը, քանի մը անգամ դիտել տուինք, եւ լրագրութեան ներածին չափ ալ, կերպով մը յանձնարարեցինք որ դրամատէրները գնեն այս թուղթէն: Մէկ երկու չաբաթական տեսութեան մէջ ըսինք թէ՝ եթէ պատերազմը վերջանայ, այս թուղթին ապագան լաւ կ՚երեւի ըլն: Հիմակ, ինչպէս կ՚տեսնէք, հաստատուած է այս գուշակութիւն, և իւրաքանչիւրին վրայ 12-13 ոսկի շահ կայ այժմու գինով:

—Այս առաւօտ Ղալաթիոյ Սակարանը բացուեցաւ, Քոնս.ը 24 ղշ. 13 փր. եւ Երկաթ.ն 108 ֆր:

—Յառաջիկայ ԲՇ. օր Ս. Խաչի Տօնին առթիւ Սակարանը գոց պիտի մնայ:

ՓԱԿՈՒՄ		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 14
Ամէնէն բարձր գին	»	24 18
Ամէնէն վար գին	»	24 14
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	108 1/8
Ամէնէն բարձր գին	»	108 1/2
Ամէնէն վար գին	»	108 —
ԲԱՑՈՒՄ 12 Սեպտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Գ. Կ.	Օ. Ո.	24 13
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	108 —
Օսմանլըէ	»	— —
Ռէժի	Օ. Ո.	— —
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.	Օ. Ո	9 22
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 10
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 01
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղշ.	690 —
» ժուիսանս	»	202 —
» պարտաթ.	»	498 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	311 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	467 —
ՍՓՈՒԼԱՆՑ		
Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ. Ո.	— 80
» ութ օրուան	»	2 20
Ռումէլի Երկթղ. »	Ֆր.	— —
» մէկ ամսուան »		— —
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
20 ֆրանքնոց	Ղշ.	87 17
Անգլիական ոսկի	»	109 38
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 32
Մէթալիք	»	97 20
Ռուպլ թղթադրամ	Օ. Ո.	08 56

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղշ.	109 12
Բարիզ 3 »	Ֆր.	23 07 1/2
Ֆիորին մանտա	»	10 90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 Սեպտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	47 —
» » » Գ.	»	26 —
» » » Դ.) բաց.	»	22 12
) գոց.	»	22 —
Փոխառութիւն Դասապա	»	83 50
» Օսմ. 3 1/2 %	»	101 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 75
Այտընի երկաթուղի	»	11 —
Եգիպտական միացեալ	»	109 37
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109 81
Հելլենական 5 %	»	38 50
Մօնօբօլ Հելլենական 4 %	»	43 50
Ռանթ 4 %	»	32 25
Պուլկ. Փոխառ. 6 % 1888	»	93 —
» նոր » 6 % 1892	»	91 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 46 1/4
Դրամազեղչ	»	3 —
ՊԵՐԼԻՆ, 23 Սեպտ.		
Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		47 30
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	112 —
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 90
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 27
ԲԱՐԻԶ, 23 Սեպտ.		
Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	Ֆր.	22 45
) գոց.	»	22 35
» » » Բ.	»	47 15
» » » Գ.	»	26 27
Օսմանլըէ	»	409 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	108 50
Օսմ. Ռէժի	»	285 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	547 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	102 27
Քրէտի Լիօնէ	»	871 —
Պանք տը Բարի	»	950 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3672 —
Իտալական Ռանթ	»	92 40
Սպանիական արտաքին	»	43 45
Ձէք Լոնտոնի վրայ	»	25 29
Դրամազեղչ	»	2 —
ՎԻԵՆՆԱ, 22 Սեպտ.		
Փոխան. Բարիզի վրայ	ֆիօր.	47 57
» Լոնտոնի վրայ	»	120 35
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	58 60
Օսմ. Ռէժի	»	129 70

ԱՆԳԼԻՈՅ Պանքային շաբաթական հաշուեկշռէն կ՚երեւի թէ մետաղադրամն նուազած է 845,000, առեւտրական թուղթերը նուազած են 1,615,000 և պանքատոմսերու պահեստը նուազած է 544,000 ոսկի, որով պահեստից համեմատութիւնն է 50.92 առ հարիւր:

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ, 23 Սեպտ.— Կ՚հաստատուի թէ պատերազմական նախարարն, առանց միւս նախարարներուն իմաց տալու, հրամայած է դատական քննութիւն բանալ Գնդ. Բիքառի դէմ, կապոյտ թղթիկին յերիւրած ըլլալու ամբաստանութեամբ: Կ՚ըսուի թէ Նախարարաց Խորհրդոյ վաղուան նստին մէջ այս մասին բացատրութիւն պիտի պահանջուի իրմէ:

—Նախարարաց Խորհուրդն, իր վաղուան նստին մէջ, պիտի լսէ Վերաքննութեան դատական յանձնաժողովոյ տեղեկագիրը:

—Մ. Բօլ Քամպոնի՝ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան անուանումը ծանուցած է այսօր պաշտօնական Օրագիրը:

—Քալվատոսի երեսփոխանին [պահպանողական] կինը՝ Տիկին Բօլմէ, որ Լա Լանդէրն լրագրին մէկ յօդուածով թշնամանուած էր, ըէվօլվէրի վեց հարուած արձակեց այդ թերթին խմբագրութեան քարտուղարին վրայ:

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Իբրեւ յայտ հաւանական կ՚ծանուցուի ելմտական նախարար Մ. Քանդաքուզինոյի հրաժարումը:

ՇԹԷԹԻՆ.— Գերմանիոյ կայսրն ու կայսրուհին այսօր հոս հասան, նորաշէն նաւահանգստին բացման հանդէսին ներկայ գտնուելու:

ԼՈՆՏՈՆ.— Բէքինէ հեռագրի մը նայելով, չէ հաստատուած այն զրոյց թէ իշխանութիւնն յանձնուած ըլլայ կայսեր մօրը: Լի-Հունկ-Չանկ նորէն շնորհ գտած և իր ազդեցութեան մէջ վերահաստատուած է:

ՆԱԲՕԼԻ.— Վեսուվի բորբոքումն երթալով կ՚աւելնայ:

ԲԱՐԻԶ, 23 Սեպտ.— Նախարարաց Խորհուրդը գործերուն արդի խառնակ վիճակը նկատողութեան առնելով որոշեց Երեսփ. Ժողովն ի նիստ գումարել:

—Նախարարաց Խորհուրդն այս առաւօտ գումարուելով, Տրէյֆիւսի դատին վերաքննութեան Յանձնաժողովի կարծիքին նկատմամբ խորհրդակցութիւններ պիտի կատարէ: Յանձնաժողովն այս երեկոյ վերջնականապէս իր որոշումը պիտի յայտնէ:

ՊԵՐՆ, 23 Սեպտ.— Կառավարութիւնն երկրին մէջ գտնուող անիշխանականներուն մեծամասնութիւնն արտաքսեց, մնացեալներուն վրայ ալ խիստ հսկողութիւն ի գործ պիտի դրուի:

ԼՈՆՏՈՆ.—Բէքինէ հասած հեռագրի մը նայելով Չինաստանի կայսրը մեռած է. (ինչ որ կ՚հաստատէ մեր երեկուան հեռագիրը): Իսկ ուրիշ հեռագրի մը նայելով, կայսրը գործերն իր մօրը ձգելով հեռացած է:

ՀՐԴԵՀԻ եւ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագին պայմաններով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց ..., բաջքատարար այն յաջորդ պաշտպանութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի միթերեալ գումարներուն առատութեամբ. — Նաեւ եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած փոխանն 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւաց և առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ աժան պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՄԵՐՈՒԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1842 ԻՆ Ի ՆԻՒ–ԵՈՐՔ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,314,000,000 ՖՐ. ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐ

1897 ՏԱՐԻՈՅ ՀԱՍՈՅԹԸ 280,600,000 ՖՐԱՆՔ

Այժմու ապահով գումարներ և ցիրանց [illegible] 4 միլիոն 853 միլիոն ֆրանք
Յառաջիկայ ([illegible]) 183 900.000 ֆր.

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ [illegible] ապահովագրուողներուն [illegible] բոլոր առաւելութիւնները։

Անփոփոխ եւ հաստատուն քաղիքներ

ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ՍԱԿԵՐ. — Ապահովագրութեան մասնակից Ամերիկ[illegible] 5 0/0 [illegible]. Մուրհակ՝ [illegible] վճարումներու։ Մուրհակ [illegible] Մուրհակ [illegible] դրամագլխով եւ [illegible] 10, 15, 17 և մինչեւ 18,39 0/0 [illegible]

Ընդհ. Գործակալ — Հ. ՏԸ ԱՆՏՐԻԱ

Գործակալութեան վարիչ — ԱԼՊԵՐԴ ՄԷՕԼՀԱՈՒԶԷՆ

Պոլիս, Պաղչէ-Գափու Իզզէթ Պէյ խան

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլէ և Միջերկրականի [illegible] ուղեւորներ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	3500	[illegible]	2500
[illegible]	3500	[illegible]	2500
[illegible]	3500	[illegible]	2500
[illegible]	3000	[illegible]	2250
[illegible]	3000	Օսիրիս	2250
[illegible]	3000	Սֆինքս	2000
[illegible]	3550	[illegible]	1500
[illegible]	2750	[illegible]	1500

Չէշտակիչ շոգ. Սեպտ. ի դէպ 3ին Լիվերպուլէ հոս կ'հասնի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և Ընկ. Ռուսթօլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 34. Ճէյմս Սդրիթ, Լիվերպուլ

ՌՈՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA A ST PÉTERSBOURG

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի Կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ։ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորգալա 37։ Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս — Ա. ՀԻՒՐԹԵՒՈՆ?; Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (հին Մասնաւոր փոստ); Ընդհ. Գործակալութեանց համար — ԹԷՕՏՕՐ ԲԷՐՐԷՆ

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ եւ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերփուլէ և Արեւելեան ծովեր բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնիան	10500	Էնիբըշիրն	3500
Քեստրիան	10500	Բերժիքն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արաբիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճորճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լեպանթօ	2000
Սալէրնիան	3700	Մինչօ	900
Վալենսիան	3700	Օրոնդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսաւոն	800
Սարտինիան	2500		

«Ֆլավիըն» շոգ. նաւ. Լոնտոն Լիվրբուլէ եկաւ։

«Բէրսիըն» շոգ. նաւ. Բոպինսըն Օտեսայէ գալով ամսոյս 3/15 ին, քանի մը օրէն կ'մեկնի ուղղակի Լիվրբուլ։

Ապրանքի ուղեւորէն կ'խնդրուի ...իրենց ապրանքներ ... փոխադրութիւն կամ Ղալաթիոյ Մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրահանգք զրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՅՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԻ ՄԸ ԵԹԷ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՔ և կը փափաքիք առանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք նանօսի նման գզուեցուցիչ ջուրերն ու դեղերն, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել

ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱ VILLACABRAS

ոչխարհահայեակ մաքրողականն, ոն բնական աղբիւրներէն Բաղձէօնեար գրութեամբ զտուած յատակ ջուր մ'է և շատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ ուրիշ լուծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առաւուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱՆ՝ տաքը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխացաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն տասը թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրա խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ. 26—15

DRAGÉES DE FER RABUTEAU

ՌԱԲԻՒԹՕԻ ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆԵՐ

Երկաթախառն դեղերու ամէնէն գերադասն է. կ'բժշկէ. ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԺԳՈՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆԸ, ԱՐԵԱՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆ ու ՏՂԱՑՈՑ և ԿԱՆԱՆՑ ՆՒՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ։

SIROP D'AUBERGIER

ՕՊԷՐԺԻԷԻ ՕՇԱՐԱԿ

կ'բուժէ. ՀԱԶԸ, ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ԻԶՈՒԱՄՔԸ և ՊՐՕՆՇԻՏԸ։ Տղայոց համար մասնաւորաբար անփոխարինելի դեղ մ'է։

SANTAL CLIN

ՍԱՆԹԱԼ ՔԼԷՆ

կ'բուժէ. ՀԻՆ և ՆՈՐ ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆՆ ու ՀՈՍՈՒՄ ները։ Սանթալ Քլէնի ճշմարիտ քարսիւլները փնտռեցէք։ Օրական 8—12 հատ կ'առնուի։

LIQUEUR LA VILLE

ԼԱՎԻԼԻ ԸՄՊԵԼԻ

ՅՕԴԱՑԱՒԻ և ՅՕԴԱՑԻՆ ԿԱԹՈՒԱԾԻ համար փորձուած միակ դարման։

Այս դեղերը կ'ծախուին Թուրքիոյ ընդհանուր գեղարաններուն մէջ։ 52—44

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ՍԱՍՏՈՒՍԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գափու, Անմահարամ խան, 20, 21, 22

ԹԷ ՀԱԶՈՅՔ ԵՒ ԹԷ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

Որչափ մարդիկ կան, որ ուրիշներուն մեծ ախորժակով ուտելը տեսնելով ախ կ'քաշեն, և քանիներ, որ թէեւ սեղան կ'նստին, բայց իրենց ստամոքսին վատնալով պատառ մը բան չկերած՝ տխուր տրտում ետ կը քաշուին։ Թշուառներն ինչպէս համարձակին ախորժակով ուտելու երբ սեղանէն մեկնելէ վերջ ստամոքսնին կ'մթուրի, կ'այրին, կ'զգայուեն (կենոխեք) և կերածնին չկրնալով մարսել, անտանելի նեղութիւններ կ'կրեն։ Այս անձինք եթէ ամէն ճաշէ առաջ Տէժարտէնի ոչխարհահայեակ գարեջուրէն 1—2 գաւաթ խմեն, թէ չ'ա՛ռ կ'ախորժին և թէ ստամոքսի ամէն հիւանդութիւններէ կ'փրկուին, ախորժակնին կ'բացուի, և կերածնին չուտով կ'մարսեն, ստամոքսնին չի թթուիր և ոչ ալ կ'պաղակի, քունիրնին կ'կանոնաւորուի և արտաքոյ կարգի ոյժ կ'առնեն։ Փափկանաշակ անձանց և ստամոքսի ցաւ ունեցողներուն կ'յանձնարարուի որ փոխանակ ասորին գարեջուրներով ստամոքսնին խանգարելու, Տէժարտէնի գարեջուրէն գործածեն, որ ստամոքսնին առողջ պիտի պահէ։ Այս գարեջուր «Լէքթրէ տը Մալթ Ֆրանսէ Տէժարտէն» անուամբ կ'ծախուի ամէն դեղարաններու, դեղավաճառանոցներու և մեծ նպարավաճառանոցներու մէջ։ ՏԷԺԱՐՏԷՆ անունը չկրող շիշերը կեղծ են։ 13—9

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 Ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Ռոբոլէ։

Իզմիրց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ Ա. որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ գրութիւններ ետ չեն դարձուիր։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԹԵՐԹԻ Կ. Պոլիս, Նº 23, 25, Պաբը Ալի ճամբա

ԹԵՐԹՕՆ «ԲՈՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (31)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Թեթեւսոլիկ պչրուհին, չարունակելով իր չողոքորթութիւնները.

— Հաւատացէք, Մսիէօ Վահրամ պէյ, ըսաւ, եթէ առանց զձեզ ճանչնալու Բարիզ վերադառնայի, չատ թերի գաղափար մ'ունեցած պիտի ըլլայի Կ. Պոլսոյ երիտասարդներուն փափկանկատութեան ու կենցաղագիտութեան վրայ։

— Ո՛հ, կ'չափազանցէք, Օրիորդ, պատասխանեց Վահրամ, անարժան կը գտնեմ զիս ձեր քոմբլիմաններուն։

Իսկ խռփած ծերուկ մը, որ փաթթուելն սուրբ մասնագէտ մեծաչարաւոր Հայ մ'էր դժբախտաբար, և որուն մասին քիչ մը առաջ կծու բանակռիւ մը տեղի ունեցած էր Մասուտ Սէպաստիէնի և Մարկրիթի միջեւ, կէս ժամէ ի վեր այս վերջինին առջեւ խոնարհած, ծաղրելի ըլլալու աստիճան կը քծնէր, անկից ժպիտ մը մուրալու անամօթութեամբ։ Չպիտի մանրամասնենք այս ծեր խենէշին խայտառակ ընթացքը, չվիրաւորելու համար մեր ընթերցողներու և ընթերցուհեաց ամօթխածութիւնը. թէեւ ամչնալու վրայ երբեք գաղափար չունէր մեր վաթսունննոց անառակն, որ ամուսին, տուն, տեղ, զաւակ, թոռ, երեսի վրայ ձգած, կատաղի խոզի մը նման տիղմերու մէջ կ'թաւալէր օրն ի բուն։

Մարկրիթ հազիւ կ'բարեհաճէր անոր տասը խօսքին մէկ պատասխանել, ան ալ գրեթէ բռնազատուած կերպով, եւ մանկամարդ աղջկան այս անառիկ ընթացքը, հետզհետէ կ'գրգռէր անամօթ ծերուկին տռփին, եւ մինչեւ անոր ոտքերն համբուրելու աստիճան կ'ստորնացնէր զայն։

Ո՜հ զուրսն, աճուրդական հրապարակին վրայ, ծերուկին առջեւ քծնողներ, անոր մէկ բարեւն երբեւ թանկագին շնորհ մը նկատողներ, եւ ուրեմն առջեւէն գինք չողոքորթողներ, պէտք է ականատես ըլլային Ազնուաշուքին այս ստորնութեան։ Ո՞ւր էր այն հպարտ, վէս, ամբարտաւան մարդն, որ պատգամներ կ'որոտար իրմէ կախում ունեցողներու. ո՞ւր էր այն դիւրաբորբոք չըչուռեն, որ անհնարին փոքրիկ թերութիւն մ'իսկ չէր ներեր իր մարդոց, եւ ոչ իսկ կ'թոյլատրէր որ բացատրութիւն մը տային իրեն։ Հիմայ ծեծ կերած շան նման, քծնած՝ այս լրբենուկ աղջկան առջեւ, հարստութիւնը, պատիւն, անունը ամէն բան պիտի զոհէր անոր մէկ բարեհաճութեան առջեւ։

Բարքի ի՜նչ սոսկալի անկում, որ ուա՜ղ, հետզհետէ ընդհանրանալու վրայ է չատ մը անարժան մեծատուններու մէջ։

Մասուտ Սէպաստիէնի գործն չատ աղէկ կուգար Մարկրիթի այս ընթացքը, սակայն կ'վախնար որ աղջկան ծայրայեղութեան հանդէպ յուսահատեալ ծերուկն ու զայրացեալ իր այցելութիւններն, որոնք հարիւրաւոր ոսկիներ կ'չահեցնէին իրեն ամէն անգամ. ուստի խորամանկ հրէշն երկամիտ տաք տաք ծեծելով գիտուածով, ներքնասենեակին հրաւիրեց հիւրերն, ուր երկու սեղաններ զրուած էին, բայց բաւական հեռաւորութեամբ եւ երկուքին վրայ ալ, բազմաստեղնեան խոշոր ջահեր կ'վառէին։

Եւ փափուկ ձայնով մը։

— Լանսքընէ խաղցողներն հոս, ըսաւ, մեծ սեղանը ցուցնելով, իսկ բէզիգ խաղցողներն ալ հոս, կրկնեց, անմիջապէս երկրորդ սեղանին գլուխն անցնելով։

Արդէն այս խաղեր գլխաւորաբար ծերուկին և Վահրամի դրամները չորթելու համար կազմակերպուած էին, որովհետեւ երկու Եւրոպացիները Մասուտ Սէպաստիէնի ընկերներն էին, իսկ միւս երիտասարդները դեռ նորընծայ, մեծ գումարներու չէին կրնար դիմագրաւել և Մասուտ Սէպաստիէնի գործին չէր գար, առաջին քայլէն խրտչեցնել յաճախորդները։

Մեր ընթերցողներէ — ընթերցուհիները մէջ խառնելէ կ'ամչնանք — անոնք որ խաղալու գարշելի մոլութիւնն ունին, անչուշտ պիտի ծաղրեն ծերուկին ու Վահրամի դիւրահաւատութիւնն, որ այս կարգի ստորին մարդոց հետ խաղալով, կ'կողոպտուին անոնցմէ, մինչդեռ իրենք բոլորովին պատուաւոր չրջանակներու մէջ խաղալով, երբեք խարդախութիւններու չեն զոհուիր։ Բայց, աւա՜ղ, մոլութիւնը միշտ մոլութիւն է, ինչ ձեւի մէջ ալ որ ըլլայ և առաջին մոլութիւնն է որ յաճախ երկրորդ, երրորդ և մինչեւ իսկ տասներորդ ուժ մը կ'առաջնորդէ զմարդ։ Ո՛և է պատուաւոր անձ երբ խաղի անձնատուր կ'ըլլայ, բնական է որ պարագաներու բերմունքով, օր մը չէ օր մը խարդախութիւն ընելու աստիճան ստորնանայ, թէեւ ըլլայ այն դարաւոր ազնուական մը։ Այս տխուր ճշմարտութիւն տարիներ առաջ իր ապացոյցը տուաւ արդէն Եւրոպիոյ մէջ, և ամենաբարձր անձնաւորութիւն մը որ մեր չրջանակին մէջ չատ մեծ կարծուած անձինքն իրեն դանապան ընել չի զիջանիր, խարդախութիւն գործելով խաղի մէջ, քիչ մնաց որ . . . ապագան վրայ տար։ Մեր մէջ ալ խաղին զոհերը պակաս չեն։ Ազնուաշուքները պէտք է յիշեն իրենց խաղակիցներէ մին, որ խաղի մէջ 3500 ոսկի կորսնցնելով կախուածահար մեռաւ։

Հակառակ մեր ուղղութեան, ակամայ այս խորհրդածութիւններն ընելէ վերջ, դառնանք մեր խաղամոլներուն, որք անմիջապէս ընկերներու բաժնուելով սեղաններուն չուրջ բոլորեցան։ Մասուտ Սէպաստիէն բօֆէքին կ'նախագահէր իր չուրջ ունենալով Վահրամը, Րոզն ու իր եւրոպացի ընկերներէն մին։ Լանսքընէի սեղանին գլուխը Մարկրիթ նստած էր, որուն չուրջ բոլորած էին իր յաւիտենական երկրպագուն՝ Հայ ծերուկը, Մսթրմէ եւրոպացի ընկերն եւ օրիորդներ ու երիտասարդներ։

Երկու սեղանին վրայ ալ անմիջապէս ոսկիի կոյտեր դիզեցին խաղակիցներն իրենց գրպանէն, ու թուղթերը բաժնելով խաղի ձեռնարկեցին։

Նախ աննշան գումարներով սկսան խաղալ և հետզհետէ սակը բարձրացուցին։ Րոզ բոլորովին իւրացուցած իր դերն, անընդհատ կ'չաղակրատէր, մերթ հրահանգ տալով Վահրամի, մերթ կատակաբանելով անոր հետ և մերթ ալ գրգռելով զայն։ Վերջապէս Վահրամ աստիճանաբար տաքնալով։

— Տասն ոսկի, ըսաւ։

Մասուտ Սէպաստիէնի Եւրոպացի ընկերն, այնպիսի զուարթ դէմքով մը, որպէս թէ ամենէն յաղթող թուղթերն իր ձեռքն ըլլային.

— Կ'կրկնապատկեմ, գոչեց։

Վահրամ բոլորովին գրգռուած։

— Քառասո՜ւն պոռաց։

Եւրոպացին թուղթերը նետեց եւ քառասուն ոսկի հրեց Վահրամի առջեւ։

— Պրավօ՜, Մսիէօ Վահրամ պէյ, գոչեց Րոզ, յետոյ խօսքն Եւրոպացին ուղղելով, ձեր այս աննշան թուղթերով պիտի խաբէի՞ք Վահրամ պէյն, հարցուց։

— Հոգ մ'ընէք, Օրիորդ, պատասխանեց Եւրոպացին, Վահրամ պէյ խաբուելու վիճակին մէջ չէ. բաւական ժամանակէ ի վեր պատիւ ունիմ իրեն ընկերակցելու, և անկեղծ ըլլալու համար պէտք է խոստովանիմ որ Բարիզի մէջ իսկ իրեն պէս խաղցողներու քիչ հանդիպած եմ, տարբեր բան է երբ թուղթ չի գար ու կ'կորսնցնէ, բաւական է որ պակաս չխաղար խաղը։

— Շնորհակալ եմ ձեր համակրութենէն, պատասխանեց Վահրամ, և նոր ոգեւորութեամբ մը երկրորդ անգամ սկսաւ, քսան ոսկի առաջարկելով։

Թուղթերը թէեւ բոլորովին նոր, սակայն Եւրոպացին՝ Րոզի տուած նշաններէն կ'հասկնար որ Վահրամի ձեռքը պարապ էր. ուստի յարձակման ժամանակ հասած սեպելով, կրկնապատկեց Վահրամի առաջարկած գումարը։ Րոզի տուած քաջալերութեան վրայ թէ՛ նպաստաւոր թուղթեր չկային Եւրոպացիին ձեռք, Վահրամ ալ կրկնապատկեց եւ այսպէս բուռն պայքար մը սկսաւ երկու խաղակիցներուն մէջ։ Եւրոպացին որչափ որ աւելցնէր, Վահրամ ալ անկէ վար չմնալու համար կ'կրկնապատկէր, վերջապէս այս երկրորդ ձեռն ալ Վահրամի հինգ հարիւր ոսկի կորուստ պատճառելով վերջացաւ։

Մասուտ Սէպաստիէն զգածուիլ կեղծելով.

— Կ'տեսնեմ որ ծայրայեղութեան պիտի յանգի գործն, ըսաւ, ուստի կ'աղաչեմ որ քիչ մ'ալ ուրիշ բանով զուարճանանք։

— Ինչու, ինչո՞ւ, գոչեց Րոզ տասօրինակ ձեւերով պչրելով, ի՞նչ կայ հինգ հարիւր ոսկիի համար. . .

— Դուն չես գիտեր, Րոզ, պատասխանեց խարդախ հրէշուհին, գումարին վրայ չէ խնդիրը, ինչո՞ւ գրգռուելով նեղուին հիւրերս։

Շ-ր.